

NÁZVY ULÍC A NÁMESTÍ V ZAJATÍ POLITIKY. ZOZNAM SLOVENSKÝCH DEJATEĽOV SCHVÁLENÝCH NA POMENOVANIE VEREJNÝCH PRIESTRANSTIEV V ROKOCH 1939 – 1945

Alena MIKULÁŠOVÁ - Miroslav PALÁRIK

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Filozofická fakulta, Katedra histórie
Hodžova 1, 949 01 Nitra
amikulasova@ukf.sk, mpalarik@ukf.sk

MIKULÁŠOVÁ, Alena – PALÁRIK, Miroslav. *Names of Streets and Squares Seized by Politics. List of Slovak Personalities Approved for Naming of Public Spaces in the Period 1939 – 1945.* During the 20th century streets and squares on the Slovak territory were repeatedly renamed. Representatives of political regimes were aware the symbolical and ideological importance of public spaces. During WWII the political regime was openly seeking patterns in Nazi Germany. Ruling Hlinka's Slovak Peoples Party was interested in the purifying of public spaces. Representatives of previous democratic regime of Czechoslovak republic and exponents of democratic ideas became unwanted. Preferred were different historical figures. The result was list of approved personalities whose names were allowed to use while renaming streets and squares.

Kľúčové slová: ulice; Slovenská republika 1939 – 1945; verejné priestranstvá; druhá svetová vojna;

Keywords: streets; Slovak republic 1939 – 1945; public spaces; World War II.;

Proces pomenovania a premenovania verejných priestranstiev dostáva v historiografii čoraz väčší priestor. Ide o integrálnu súčasť dejín miest a obcí, regionálnych dejín, ale pre opakovane násilné zmeny názvov možno sledovať aj to, aký význam pripisovali politické režimy týmto označeniam a akými spôsobmi a metodikou s nimi pracovali. Verejné priestranstvá umožnili prezentovať ideológiu a podieľali sa na legitimizovaní moci. Zvyčajným sprievodným znakom takého terminologického zabratia verejného priestoru bola masovosť a nárazovosť. Označenia verejných priestranstiev prenikajú do bežného života, do rozhovorov, na poštové adresy, do máp, teda do každodenného života obyvateľov, čo zvyšuje ich dosah. „Oficiálna“ verzia minulosti sa tak „nenásilnou“ formou stáva viditeľnou na každodennej báze a neprehliadnuteľnou v bežnom diskurze, hoci istý čas trvá, kym sa nový názov vzije a začne sa používať. V slovenskej historiografii je dispozícii niekoľko príspevkov, ktoré analyzujú problematiku na úrovni

konkrétnych miest a v rôznych časových obdobiach.¹ Inšpiratívne môžu byť výskumy zo zahraničia, ktoré porovnávajú rozsah zmien v jednotlivých časových úsekoch s využitím kvantitatívnych metód alebo porovnávajú viaceré mestá v istom časovom bode.²

Slovenskými mestami a obcami prešlo v dvadsiatom storočí niekoľko masívnych vĺn zmien v označovaní verejných priestranstiev. Časovo sa kryli so zásadnými politickými zmenami a výmenami politických režimov. Predstavitelia vládnej moci využívali a zneužívali ich označenia na prezentovanie postojov k osobnostiam a udalostiam. Išlo o jeden zo spôsobov formovania kolektívnej pamäti. Prvá masová zmena bola spojená so vznikom československého štátu v roku 1918. Búranie a rúcanie pomníkov a tabúľ označujúcich ulice bolo neraz spojené aj s použitím sily a malo v sebe skrývať istú symboliku. V niektorých mestách bolo odstraňovanie pripomienok minulosti živelné, inde nová vládna moc kontrolovala situáciu. Ľubomír Lipták výstižne označuje spôsob, akým sa s predchádzajúcim režimom vyrovnal československý štát, za precedens³ a v nasledujúcich desaťročiach sa podobný scenár zopakoval niekoľkokrát. Legislatívny rámc predstavoval zákon č. 266/1920 o názvach mest, obcí, osad a ulíc, akož i označování obcí miestnimi tabulkami a číslováním domov, prijatý 14. apríla 1920. Zákon zakazoval také pomenovanie ulíc a námestí, „ktoré pripomínajú osoby, ktoré prejavili nepriateľské zmišľanie voči československému národu alebo národom spojeneckým.“⁴ Ďalšie

¹ LIPTÁK, Ľubomír. Kolektívne identity a verejné priestory. In CSÁKY, Moritz – MANNOVÁ, Elena (eds.). Kolektívne identity v strednej Európe v období moderny. Bratislava: Academic Electronic Press, 1999, s. 117 – 131. MACHO, Peter. Poznámky k procesu premenovávania ulíc a námestí v Trnave (1918 – 1924). In Acta Historica Neosoliensia. 2008, roč. 11, s. 395 – 404, tu s. 395. KURHAJCOVÁ, Alica. Kossuth, Alžbeta, Belo IV., Tompa...: Pomenovanie verejných priestranstiev v mestách Zvolenskej, Novohradskej a Gemersko-malohontskej župy (1867 – 1918). In BOJKOVÁ, Alžbeta (ed.). Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Šafarikianae 27: Spoločnosť, kultúra a každodennosť v dejinách Slovenska. Košice: UPJŠ Košice, 2012, s. 112 – 120. MRAČKA, Michala. Osobnosti srbského spoločensko-politickejho života v názvoch bratislavských ulíc. In DANIŠ, Miroslav (ed.). Z dejín slovensko-srbských vzťahov. Bratislava: Stimul, 2012, s. 47 – 56. SLAUKOVÁ, Dália. Ulice a námestia Topoľčian v 19. a 20. storočí. In MAJTÁN, Milan – ODALOŠ, Pavol (eds.). Urbanonymá v kontexte histórie a súčasnosti. Brno: UMB v Banskej Bystrici – Jazykovedný ústav L. Štúra SAV, 1996, s. 137 – 152. ROHÁRIK, Juraj. Premeny názvov ulíc a námestí v Banskej Bystrici. In Etnologické rozpravy. 1995, roč. 2, č. 2, s. 60 – 70.

² Ako príklady možno uviesť AZARYAHU, Maoz. The Critical Turn and Beyond: The Case of Commemorative Street Naming. In ACME: An International E-Journal for Critical Geographies [online]. 2011, roč. 10, č. 1, s. 28 – 33. Dostupné na internete: <<http://www.acme-journal.org/vol10/Azaryahu2011.pdf>>. Autor zdôrazňuje, že väčšina príkladových štúdií sa viaže k veľkým mestám, hlavným mestám, ale bolo by potrebné venovať sa aj menším a stredným mestám v záujme získania plastického obrazu. AZARYAHU, Maoz. The power of commemorative street names. In Society and Space: Environment and Planning, 1996, roč. 14, č. 3, s. 311 – 330. STIPERSKI, Zoran et al. Identity through Urban Nomenclature: Eight Central European Cities. In Geografisk Tidsskrift – Danish Journal of Geography, 2011, roč. 111, č. 2, s. 181 – 194.

³ LIPTÁK, ref. 1, s. 129.

⁴ „§ 7 Dosavadní pojmenování ulic a veřejných míst, jež nelze uvést v soulad s historií a vnějšími vztahy národa československého, zejména taková, jež připomínají osoby, které projevily nepřátelské smýšlení proti československému národu nebo národnímu sdruženým, nebo připomínají události rázu protistátního, nejsou povolená. Obce jsou povinny do jednoho měsíce ode dne, kdy tento zákon nabude účinnosti, odstranit závadné pojmenování, zevní označení bez stopy zahladit a oznámiti nový název nadřízenému národnímu

kompetencie boli prenechané miestnej samospráve.⁵ Z verejných priestranstiev zmizli názvy spojené s Rakúsko-Uhorskou monarchiou. V mestách a obciach na území Slovenska boli na úradoch vytvorené komisie, ktoré posudzovali alebo iniciovali návrhy na nové označenia či zmenu pôvodných označení.⁶ Posledné slovo v rozhodovacom procese malo miestne zastupiteľstvo. Návrhy na označenia mohli pochádzať od katastrálneho úradu, mestského architekta, rôznych spolkov, politických strán, členov zastupiteľstva, prípadne bežných občanov. Týmto spôsobom sa uplatňovali demokratické princípy vládnutia v regionálnych podmienkach a bol to jeden z prejavov občianskej spoločnosti.⁷

Legislatíva vzťahujúca sa na názvy verejných priestranstiev zostala v platnosti aj v období autonómie a počas existencie slovenského štátu. Aplikácia do praxe bola prispôsobená zmeneným pomerom. Výrazné zmeny sa diali už krátko po vyhlásení autonómie. V slovenských mestách pribudli ulice pomenované po Andrejovi Hlinkovi⁸ a názvy odvolávajúce sa na 6. október, deň vyhlásenia autonómie. Významné osobnosti spojené s vyhlásením Československa ustupovali bojovníkom za slovenskú autonómiu.⁹ Často išlo o zmeny názvov v centrálach miest alebo v ich blízkosti.

Po vyhlásení slovenského štátu v marci roku 1939 nasledoval úplný rozchod s predchádzajúcim demokratickým politickým systémom a ideami spoločného československého štátu a národa. Mená ako Tomáš Garrigue Masaryk, Edvard Beneš, mená významných židovských mecenášov, medzivojnových starostov, názvov spolkov a telovýchovných jednôt mali upadnúť do забudnutia. Z verejných priestranstiev mali byť preto odstránené akékoľvek zmienky o nich, menili sa názvy ulíc, námestí, parkov, strhávali sa sochy, busty, lustrovali sa znaky a vlajky Československej republiky. Do popredia sa mali dostať osoby politické a národne „spoľahlivé“, spojené s bojom za samostatnosť slovenského národa, spomínať sa malo na nové historicky prelomové dátumy – 6. október 1938 a 14. marec 1939. Menil sa aj diapazón navrhovateľov zmeny názvov ulíc a námestí. Najčastejšie prichádzali návrhy od štátnych úradov – župana, horlivých členov zastupiteľstva, d'alej od predstaviteľov miestneho veliteľstva Hlinkovej

výboru.“ Sbírka zákonů a nařízení státu Československého. 1920, s. 595 – 596.

⁵ „S 10 Pokud jde o pojmenování ulic v budoucnosti, usnáší se o něm zastupitelstvo obecní.“

⁶ Štátny archív v Nitre – pobočka Krškany (d'alej len ŠAN – Krškany), fond Mestský úrad Nitra (d'alej len f. MÚN), kartón (d'alej len kr.) 116, inventárne číslo (d'alej len i. č.) 231. Zápisnica spisaná dňa 26. septembra 1932 v úradovni starostu, predmet rokovania: Pomenovanie nových ulíc.

⁷ MACHO, Peter. Milan Rastislav Štefánik v hlavách a srdciach. Fenomén národného hrdinu v historickej pamäti. Bratislava: Historický ústav SAV, 2011, s. 60.

⁸ Postrehy k mytológizácii činov Andreja Hlinku. KOVÁČ, Dušan. Andrej Hlinka – bojovník za slovenský štát? In KREKOVIČ, Eduard – MANNOVÁ, Elena – KREKOVIČOVÁ, Eva (eds.). Mýty naše slovenské. Bratislava: AEPress, 2005, s. 174 – 180.

⁹ Wilsonova ulica a časť Masarykovej ulice v Nitre boli premenované na Hlinkovu ulicu, Benešovo námestie nieslo od decembra 1938 tiež meno Andreja Hlinku a Kupecká ulica získala pomenovanie po Martinovi Rázusovi. Klíčový dátum predchádzajúcich dvoch desaťročí bol nahradený novým dátumom, podľa dobovej interpretácie miľníkom v dejinách slovenského národa. Ulica 28. října bola premenovaná na Ulicu 6. októbra. ŠAN – Krškany, f. MÚN, kr. 116, i. č. 231. Uznesenie obecného zastupiteľstva mesta Nitry zo dňa 1. decembra 1938.

gardy a nemeckej strany na Slovensku. Tradičným navrhovateľom zostal mestský architekt. Návrhy od bežných obyvateľov boli zriedkavejšie.

Napriek kontrole zo strany štátneho aparátu mnohé verejné priestranstvá v slovenských mestách zostávali pomenované po osobách, ktoré boli pre predstaviteľov režimu neprijateľné. V niektorých prípadoch sa stávalo, že kompetentní regionálni úradníci nevedeli posúdiť „vhodnosť“ či nevhodnosť osoby, po ktorej bola ulica pomenovaná. Aj z toho dôvodu bol v októbri roku 1940 ministerstvom vnútra vydaný výnos, podľa ktorého mali byť nové označenia ulíc predbežne schvaľované ministerstvom a až po jeho súhlasnom stanovisku mohlo dôjsť k definitívnej úprave názvu.¹⁰ Dovtedajšia voľnosť, ktorou disponovali mestské zastupiteľstvá, tým bola oklieštená a aj v takej (na prvý pohľad) marginálnej záležitosti dochádzalo k centralizácii. Problém s nedostatkom vhodných kandidátov na pomenovanie ulíc, námestí a ďalších priestranstiev bol riešený v súčinnosti s Maticou slovenskou. Tá mala pripraviť zoznam slovenských dejateľov, ktorí by spĺňali požiadavky vládnucej garnitúry, čím by sa uľahčil výber nových pomenovaní ulíc a námestí v slovenských mestách a predišlo sa prípadným komplikáciám. Publikovaný zoznam naznačuje, ktoré osobnosti boli vnímané ako bezproblémové. Pracovníci Matice slovenskej do konca roku 1940 spísali dovedna 265 mien slovenských osobností vyhovujúcich podmienkam (dokumenty 1 a 2 publikované v prílohe).¹¹ Zoznamy boli expedované do jednotlivých žúp. Objavovali sa aj iné zoznamy vhodných osôb, napríklad Prešovskí martýri.¹²

Hlavným kritériom pre osoby zaradené do zoznamu bola národnosť, resp. pre osobnosti z obdobia baroka, keď etnická či jazyková príslušnosť nemuseli byť jednoznačné, to boli zrejme výrazné zásluhy, záujem o Slovákov, mecenášstvo či pôvod na území Slovenska. Opakovali sa aj osobnosti, ktorých zásluhy boli vyzdvihované počas Československej republiky. Napríklad M. R. Štefánik bol prijateľný pre oba režimy, demokratický aj nastupujúcu totalitu. Interpretácia jeho úlohy sa však zmenila, z bojovníka za štát Čechov a Slovákov a Masarykovho priateľa sa stal zástanca práv Slovákov. Osobnosti navrhované Maticou slovenskou boli rôznorodé. S výnimkou Eleny Maróthy-Šoltésovej išlo o mužov venujúcich sa rôznorodým činnostiam. Ich aktivity mali zvyčajne celoslovenský, resp. celonárodný dosah, ale objavilo sa aj niekoľko osobností, ktoré sa zaslúžili o rozvoj konkrétnych regiónov. Z časového hľadiska boli aktívni predovšetkým v 18. – 20. storočí, len zriedka skôr. Nechýbali osvietenskí učenci (napr. Matej Bel, Alexander Rudnay, Juraj Ribay), početné zastúpenie mali bernolákovci (napr. Anton Bernolák, Juraj Fándly, Šimon Fába, Martin Hamuljak) a štúrovci (napr. Janko Kráľ, Ján Francisci, Michal M. Hodža). Zastúpení boli aj spisovatelia rôznych období a žánrov (Ján Botto, Ján Palárik, Jozef Ignáč Bajza, Martin Kukučín

¹⁰ ŠAN – pobočka Ivanka pri Nitre, f. Župa Nitrianska III. (ďalej ŽN III), 1942, kr. 21, i. č. 64. List prezidia ministerstva vnútra adresovaný všetkým župným, okresným úradom a Mestskému notárskemu úradu v Bratislave dňa 10. októbra 1940.

¹¹ ŠAN – pobočka Ivanka pri Nitre, f. ŽN III., 1942, kr. 21, i. č. 64. List ministerstva vnútra adresovaný všetkým županom dňa 8. januára 1941.

¹² PEKÁR, Martin. K niektorým aspektom vzťahu politiky a verejného priestoru na Slovensku v rokoch 1938 – 1945. In Historica Carpatica. Košice: Východoslovenské múzeum v Košiciach, 2012, s. 12.

či Jozef Gregor Tajovský) a historici (Pavol Križko, František Sasinek, Mikuláš Dohnány, Ján Kvačala, Ľudovít Rizner). Z oblasti umenia napr. sochár Vavrinec Dunajský či hudobný skladateľ Viliam Figuš-Bystrý, nechýbali významné osobnosti vedeckého života ako napr. Dionýz Štúr a Jozef Murgaš. V zozname sa nachádza množstvo cirkevných hodnostárov, mnohí z uvedených boli rímskokatolícki či evanjelickí kňazi. Zastúpenie mali aj predstavitelia Slovenskej ligy v Amerike (napr. Štefan Furdek, Anton Bielek, Jozef Murgaš). V uliciach slovenských miest sa vyskytovali aj pomenovania po žijúcich osobách. Dokazujú to priestranstvá pomenované po Jozefovi Tisovi¹³ a Adolfovi Hitlerovi¹⁴. V prostredí Nitrianskej župy sa v názvoch verejných priestorov často vracalo aj k veľkomoravskej a cyrilo-metodskej tradícii¹⁵, ktoré boli využívané na budovanie a posilňovanie novej identity.

Publikovaný dokument je prepisom pôvodného materiálu, v pôvodnom pravopise aj s prípadnými preklepmi, preto sa mená niektorých známych a menej známych osobností môžu lísiť. V komentári sú uvedené najpravdepodobnejšie osoby, o ktoré mohlo ísť, prípadne niekoľko možných osôb s rovnakým menom.

¹³ V decembri 1939 predsedníctvo vlády Slovenskej republiky vydalo výnos, ktorý zohľadňoval názor prezidenta Jozefa Tisa o pestovaní kultu osobnosti. Prezident ho odmietal, a preto navrhoval pomenovať ulice a námestia menami už nebohých slovenských dejateľov, prípadne využívať prelomové dátumy v dejinách Slovákov. V slovenských mestách však pomenovania spojené s prezidentom Tisom neboli raritné. ŠAN - pobočka Ivanka pri Nitre, f. ŽN III., 1942, kr. 21, i. č. 64. Odpis listu ministerstva vnútra adresovaný krajinskému úradu, všetkým notárskym úradom v Bratislave a všetkým okresným úradom v Slovenskej republike dňa 13. januára 1940. Išlo o výnos, ktorý nemal legislatívnu silu. Kult osobnosti Jozefa Tisa bol v štáte cielavedome budovaný. KAMENEC, Ivan. Jozef Tiso - tvorca štátu a martýr? In Mýty naše slovenské, ref. 8, s. 194.

¹⁴ Do slovenských miest prišla vlna premenovávania námestí na počesť Adolfa Hitlera. Neprekvaší, že išlo o centrá miest. V Bratislave bolo pri príležitosti führerových narodenín premenované Hlavné námestie na Námestie Adolfa Hitlera. KOVÁČ, Dušan. Bratislava 1939 – 1945. Mier a vojna v meste. Bratislava: Albert Marenčin – vydavateľstvo PT, 2006, s. 69.

¹⁵ HETÉNYI, Martin – IVANIČ, Peter. Reflexia cyrilo-metodskej tradície v slovenskej spoločnosti v 19. a 20. storočí. In Cyrilometodéjská tradícia v 19. a 20. storočí, období rozkvetu i snah o umľčenie. Praha: Univerzita Karlova, 2013, s. 47 – 67.

PRÍLOHA:

DOKUMENT 1

Prezídium ministerstva vnútra.

Číslo: 32.519/Ia-1940.

Bratislava, dňa 18. októbra 1940

Zmena názvov ulíc a námestí – schválenie.

Všetkým župným, okresným úradom
a mestskému notárskemu úradu
v Bratislave.

Nariadujem, aby zmeny názvov ulíc a námestí boli povoľované len po predbežnom schválení Ministerstva vnútra.

O čom Vás cieľom ďalšieho opatrenia upovedomujem.

Na stráž!
Za ministra:
Dr. Koso v. r.

DOKUMENT 2

Ministerstvo vnútra.

Číslo: 86.525/IIIB/1940.

V Bratislave, dňa 8. januára 1941

Predmet: Obce – označenie ulíc menami slovenských dejateľov.

Príloha: 1.

Všetkým pp. županom

Nitra.

Vzhľadom na vyslovenú zásadu, že obce majú pomenovať svoje ulice, námestie, verejné priestory menami nebohých slovenských dejateľov, zosielam soznam týchto, ktorý dodala Matica Slovenská, aby ste ho mali pre prípad potreby po ruke a mohli obciam svojho obvodu poskytovať rady a užitočné návrhy pri výbere mena, ktorým sa majú ulice a verejné priestory označiť.

Na stráž!
Za ministra:
Patzko v. r.

Soznam nebohých slovenských dejateľov.

1. Abrahámfy Ján¹⁶
2. Alagovič Alexander¹⁷
3. Alster Móric¹⁸
4. Andraščík Ján¹⁹
5. Bachát Daniel²⁰
6. Bajza Jozef Ignác²¹
7. Banšell Koloman²²
8. Bartholomaeides Ladislav²³

¹⁶ **ABRAHÁMFY, Ján** (1662 Nové Mesto nad Váhom – 1728 Skalica): kazateľ, spisovateľ. Pozri: Slovenský biografický slovník (od roku 833 do roku 1990). I. zväzok, A – D. Štefan Valentovič (vedúci redaktor). Martin: Matica slovenská, 1986, s. 26.

¹⁷ **ALAGOVÍČ, Alexander** (1760 Malženice – 1837 Záhreb): kňaz, profesor bohoslovia, bernolákovec, jeden zo zakladajúcich členov Slovenského učeného tovarištva. Istý čas pôsobil ako správca kňazského seminára v Nitre. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 38.

¹⁸ **ALSTER, Móric** (1827 Modra – 1894 Bratislava) katolícky kňaz, zakladajúci člen Matice slovenskej, od roku 1885 podpredseda Spolku sv. Vojtecha. Podporovateľ slovenských kníh, autor publicistických článkov. Pozri: Biografický lexikón Slovenska. Augustín Maťovčík – Pavol Parenička, vedúci kolektívu. I. zväzok, A – B. Martin: Slovenská národná knižnica, 2002, s. 56 – 57.

¹⁹ **ANDRAŠČÍK, Ján** (1799 Lipovec – 1853 Bardejov): spisovateľ. Aktivizoval sa v spolkoch miernosti, ktoré bojovali proti alkoholizmu. Známa je jeho činohra Šenk palenčení. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 58.

²⁰ **BACHÁT Daniel** (1840 Ratková – 1906 Budapešť): evanjelický kňaz, spisovateľ a prekladateľ. Istý čas pôsobil ako podpredseda Lutherovej spoločnosti a predseda Uhorskej protestantskej literárnej spoločnosti. Aktivizoval sa aj v oblasti ochotníckeho divadelníctva. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 102.

²¹ **BAJZA, Jozef Ignác** (1755 Predmier – 1836 Bratislava): rímsko-katolícky kňaz, spisovateľ, autor prvého románu v slovenčine. Pozri: ŽEŇUCHOVÁ, Katarína (ed.). Jozef Ignác Bajza v kultúrnom a literárnom kontexte. Bratislava: Slavistický ústav SAV, 2013. 147 s.

²² **BANŠEL, Koloman** (1850 Točnica – 1887 Lučenec): rímsko-katolícky kňaz, spisovateľ, žurnalist. Pôsobil v Slovenských novinách vydávaných v Budapešti na pozícii redaktora. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 138.

²³ **BARTOLOMEIDAS, Ladislav** (1754 Klenovec – 1825 Ochtiná): evanjelický farár, národovec, osvetenec. Vo svojich dielach sa kriticky vyjadril na úkor legendy o božskom pôvode koruny sv. Štefana. Je autorom diel Rozmlouvaní Jozefa Druhého s Matějem Prvým Korvinus rečeným;

9. Bel Matej²⁴
10. Belánsky Jozef²⁵
11. Bella Ján Levoslav²⁶
12. Bella Horal Peter²⁷
13. Belopotocký Gašpar²⁸
14. Bencúr-Kukučín Martin²⁹
15. Benčič Anton³⁰
16. Benedikti Vavrinec³¹
17. Benický Peter³²
18. Bernolák Anton³³
19. Bielek Anton³⁴

Summa krestanského evanjelického náboženství. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 156 – 157.

- ²⁴ **BEL, Matej** (1684 Očová – 1749 Bratislava): polyhistor, vlastivedný pracovník. Pozri: RÁCOVÁ, Katarína – CHRASTINA, Peter. Myjava and Chvojnica in the Notitia of the Nitra County (Historical Geographical Analysis and Interpretation). In Revista Transilvania, 2014, roč. 8, č. 5 – 6, s. 41 – 50; RÁCOVÁ, Katarína. Trenčín pohľadom Mateja Bela. Nitra: FF UKF, 2012, s. 11 – 15.
- ²⁵ **BELÁNSKY, Jozef** (1769 Kysucké Nové Mesto – 1843 Žiar nad Hronom): katolícky kňaz, spisovateľ, odborník na cirkevné právo. Venoval sa cirkevným dejinám, avšak jeho dielo z tejto oblasti nebolo vydané. Zakladateľ niekoľkých cirkevných škôl. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 187.
- ²⁶ **BELLA, Ján Levoslav** (1843 Liptovský Mikuláš – 1936 Bratislava): hudobný skladateľ, básnik, pedagóg. V roku 1928 mu bol na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave udeľený čestný doktorát. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 191.
- ²⁷ **BELLA, Horal Peter** (1842 Liptovský Mikuláš – 1919 Budapešť): básnik a prekladateľ. Istý čas pôsobil na Ministerstve dopravy v Uhorsku ako pisár. Niektoré jeho básne, ako napríklad Aká si mi krásna... alebo Návrat, boli zhudobnené. Prekladal z polštiny, ruštiny, nemčiny a južnoslovenských jazykov. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 194.
- ²⁸ **BELOPOTOCKÝ, Gašpar** (1794 Paludza – 1874 Liptovský Svätý Mikuláš): vydavateľ, knihár a osvetový pracovník. V roku 1829 založil Slovenskú požičovaciu bibliotéku a o rok neskôr sa stal spoluzakladateľom prvého slovenského ochotníckeho divadla v Liptovskom Svätom Mikuláši. Pôsobil vo funkcií tajomníka spolku Tatrín. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 201.
- ²⁹ **BENCÚR-KUKUČÍN, Martin** (1860 Jasenová – 1928 Pakrac, Chorvátsko): popredný slovenský spisovateľ, lekár a žurnalist. Pozri: NOGE, Július. Martin Kukučín, tradicionalista a novátor (Život a dielo 1860 – 1907). Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1962, 343 s.
- ³⁰ **BENČIČ, Anton** (1745 Višňové – 1808 Rožňava): mnich, kňaz, bernolákovec a prekladateľ. Preložil do bernolákovčiny dielo Manna Spasitelná od nitrianskeho biskupa Jána Gustíniho a tiež prácu Jeana Gonteryho Kameň probugicí rozepre víri. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 205.
- ³¹ **BENEDIKTI, Vavrinec** (1555 Nedožery-Brezany – 1615 Praha): jazykovedec, pedagóg, humanistický vzdelanec, gramatik, matematik, básnik a hudobník. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 209.
- ³² **BENICKÝ, Peter** (1606 Trnava – 1664 Trnava): vojak a básnik. Tvoril v slovenčine a maďarčine. Dielo Slovenské verše, dokončené v roku 1652, bolo vydané až dve storočia po jeho smrti v roku 1873. Zbierka s názvom Maďarské verše vyšla už v roku 1664. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 215.
- ³³ **BERNOLÁK, Anton** (1762 Slanica – 1813 Nové Zámky) osvietenský vzdelanec, jazykovedec, prvý kodifikátor slovenčiny, vedúca osobnosť Slovenského učeného tovarišstva. Pozri: HORVÁTH, Pavel. Anton Bernolák. Martin: Matica slovenská, 1998. 261 s.
- ³⁴ **BIELEK, Anton** (1857 Žilina – 1911 Viedeň): spisovateľ, žurnalist, učiteľ, redaktor a vydavateľ.

20. Blaho Pavol³⁵
21. Bobok Arnold³⁶
22. Bobula Ján Nep.³⁷
23. Bodnár Július³⁸
24. Bohúň Peter³⁹
25. Botto Ján⁴⁰
26. Botto Július⁴¹
27. Braxatoris-Sládkovič Andrej⁴²

Pôsobil ako redaktor v Katolíckych novinách a v Slováku v Amerike (vychádzal v New Yorku). Bol tiež členom dozorného výboru Slovenskej ligy v Amerike. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 15, s. 246 – 247.

³⁵ **BLAHO, Pavol** (1867 Skalica – 1927 Bratislava): politik, kultúrny činiteľ, redaktor, žurnalist a lekár v Skalici. Spoluzačkaladál časopis Hlas a v roku 1906 položil základy pre múzeum v Skalici. Bol zvolený za poslancu uhorského snemu, organizoval známe stretnutia v Luhačoviciach, jeden zo signatárov Martinskej deklarácie, po roku 1918 zastával viaceré funkcie, niekoľkoročný poslanec Národného zhromaždenia za agrárnu stranu. Pozri: KOVÁČ, Dušan. Pavel Blaho. Človek, ktorý miloval život. In Do pamäti národa. Michálek, Slavomír – Krajčovičová, Natália (eds.). Bratislava: Veda, 2003, s. 59 – 62. JURČIŠINOVÁ, Nadežda. Dr. Pavol Blaho – prívrženec česko-slovenskej spolupráce. In Annales Historici Presoviensis, 2011, roč. 11, č. 1, s. 73 – 88.

³⁶ **BOBOK, Arnold** (1876 Slovenská Ľupča – 1924 Banská Bystrica): kňaz, teológ, učiteľ a redaktor. Pred rozpadom Rakúsko-Uhorska patril do hungarofilnej skupiny slovenského katolíckeho kňazstva. Po vzniku československého štátu pôsobil v Hlinkovej slovenskej ľudovej strane a istú dobu bol aj predsedom Matice slovenskej. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 267 – 268.

³⁷ **BOBULA, Ján Nep.** (1844 Dovalovo – 1903 Budapešť): politik, redaktor, žurnalist a projektant. Po roku 1867 sa postavil na čelo Novej školy slovenskej. Aktivizoval sa v Slovenskom národnom spolku v Pešti. Činorodý bol aj v projektovej činnosti, podľa jeho návrhov bola postavená pôvodná budova Matice slovenskej v Turčianskom Svätom Martine. Istú dobu vykonával funkciu hlavného inšpektora výstavby budovy uhorského parlamentu. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 268 – 269.

³⁸ **BODNÁR, Július** (1870 Uderiná – 1935 Nové Mesto nad Váhom): folklorista, historik, spisovateľ a evanjelický farár. Venoval sa prevažne cirkevným dejinám. Pôsobil ako dekan Slovenskej evanjelickej bohosloveckej fakulty na Univerzite Komenského v Bratislave. Publikáčne bol činný najmä na stránkach Slovenských pohľadov, Časopisu Muzeálnej slovenskej spoločnosti alebo Slovenských listov. Bol členom a podporovateľom agrárnej strany. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 273 – 274.

³⁹ **BOHÚŇ, Peter** (1822 Veličná – 1879 Bielsko-Biała): evanjelik, maliar, litograf, výtvarný pedagóg. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 283.

⁴⁰ **BOTTO, Ján** (1829 Vyšný Skálnik – 1881 Banská Bystrica): známy slovenský štúrovský básnik, evanjelik. Pozri: KRAUS, Cyril. Ján Botto. Život a dielo v dokumentoch. Život s piesňou, pieseň života. Martin: Osveta, 1994. 207s.

⁴¹ **BOTTO, Július** (1848 Rozložná – 1926 Revúca): evanjelik, historik, kultúrny činiteľ. Ako historik sa venoval dejinám Uhorska v 16. – 17. storočí. V dielach podporoval národnoslobodzovacie boje Slovákov. Patril medzi zakladateľov Muzeálnej slovenskej spoločnosti v Turčianskom Svätom Martine. Počas prvej svetovej vojny bol súdne stíhaný za dielo Krátká história Slovákov. Náklad knihy bol maďarskou vládou zhabaný. Bol členom Slovenskej národnej strany. Pozri: LÁBAJ, Ľubomír. Július Botto, život historika. In Acta historica Neosoliensia, roč. 9, 2006, s. 252 – 270.

⁴² **BRAXATORIS-SLÁDKOVIČ, Andrej** (1820, Krupina – 1872, Radvaň nad Hronom): národovec, básnik, evanjelický kňaz. Pozri: Andrej Sládkovič. [Online.] Dostupné na internete: <http://zlaty-fond.sme.sk/autor/64/Andrej-Sladkovic/>.

28. Budaváry Jozef⁴³
29. Buday Jozef⁴⁴
30. Buday Ondrej⁴⁵
31. Burian Ján⁴⁶
32. Caban Ondrej⁴⁷
33. Cebecauer Anton⁴⁸
34. Czambel Samuel⁴⁹
35. Čajda Juraj⁵⁰
36. Čaplovič Ján⁵¹
37. Čaplovič Vavrinec⁵²

⁴³ **BUDAVÁRY, Jozef** (1844 Ružomberok – 1905 Trenčín): spisovateľ, učiteľ, rímskokatolícky kňaz, národnovec. Jeho dielo tvoria väčšinou oslavné básne venované pedagógom, školám, cirkevným hodnostárom alebo štátnikom. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 337.

⁴⁴ **BUDAY, Jozef** (1877 Trenčín – 1939 Leopoldov): rímskokatolícky kňaz, politik, spisovateľ, žurnalist. Počas života pôsobil ako predseda Spolku svätého Vojtecha, redaktor časopisov Svätý Vojtech a Duchovný pastier. Člen Hlinkovej slovenskej Ľudovej strany. Zastával tiež významné funkcie v rámci Národného zhromaždenia a Senátu Československej republiky. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 338.

⁴⁵ Pravdepodobne **BUDAY, Andrej** (? Tajov – 1907 Békeš-Guyla): úradník mincovne v Kremnici, národnovec. Venoval sa aj literárnej činnosti, prispieval do Slovenských pohľadov a Časopisu Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Tej poručil aj svoju knižnicu. Pozri: TAJOVSKÝ, Jozef Gregor. Prekrásny Tajov. In Jozef Gregor Tajovský. Dielo VI: Dielo v šiestich zväzkoch. Bratislava: SVKL, 1958. RIZNER, Ľudovít (ed.). Bibliografia písomníctva slovenského na spôsob slovníka od najstarších čias do konca r. 1900. 1. diel, A – F. Turčiansky Sv. Martin: Matica slovenská, 1929, s. 215.

⁴⁶ **BURIAN, Ján** (1856 Oravská Poruba – 1915 Martin-Vrútky): učiteľ, redaktor a osvetový pracovník. Založil a viedol časopis Rodina a škola. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 352.

⁴⁷ **CABAN, Ondrej** (1813 Selce – 1860 Komjatice): rímskokatolícky kňaz, národnovec. Aktívne vystupoval v spolku Tatrín, bol členom komisií pre jazykovedný výskum a vydávanie učebníčkov. Zakladal spolky miernosti. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 360.

⁴⁸ **CEBECAUER, Anton** (1830 Kráľova Lehota-Svarín – 1910 Rudno nad Hronom): rímskokatolícky kňaz. Venoval sa najmä cirkevným dejinám, v tejto oblasti aj vydával učebnice pre školy. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 366.

⁴⁹ **CZAMBEL, Samuel** (1856 Slovenská Ľupča – 1909 Budapešť): jazykovedec, zberateľ slovenských rozprávok a kodifikátor pravopisnej normy spisovnej slovenčiny. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 362.

CZAMBEL, Samuel (1883 Slovenská Ľupča – 1935 Martin): známy spisovateľ a prekladateľ. Je zaradený do skupiny básnikov tvoriacich slovenskú modernu. Jeho blízkym spolupracovníkom bol Martin Rázus. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 362 – 363.

⁵⁰ **ČAJDA, Juraj** (1844 Dlhé Pole – 1913 Martin): žurnalist, redaktor, herec a režisér. Pôsobil ako redaktor Slovenských novín, Národných novín a časopisu Černokhažník (bol autorom viacerých antisemitských karikatúr). Za kritiku pomerov v Rakúsko-Uhorsku bol úradmi prenasledovaný. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 396.

⁵¹ **ČAPLOVIČ, Ján** (1780 Príbelce/Horné Príbelce – 1847 Veľký Krtíš): národopisec, apologét slovenského národa a žurnalist. Jeho práce o národoch v Uhorsku zostali iba v rukopise, vydaná bola iba štúdia o Slovácoch v Uhorsku. Podieľal sa na vytvorení Slovenského prestolného prosopisu. Veľmi aktívne sa zapájal do slovenského národného hnutia, agitoval v prospech Slovákov vo Viedni. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 404.

⁵² **ČAPLOVIČ, Vavrinec** (1778 Jasenová – 1853 Bratislava): známy slovenský zberateľ kníh a šíritisťel osvety. Knižnicu, ktorá obsahovala vyše 40 000 knižných zväzkov, daroval Oravskej stolici. Zbierka sa neskôr stala základom pre Bibliothecu Čaplovičianu. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 405 – 406.

38. Čeleš Martin⁵³
39. Černý Emil⁵⁴
40. Červeň Tomáš⁵⁵
41. Čulen Martin⁵⁶
42. Daxner Štefan⁵⁷
43. Derčík Ján⁵⁸
44. Dobšinský Pavol⁵⁹
45. Dohnányi Mikuláš⁶⁰
46. Doležal Augustín⁶¹

⁵³ ČELEŠ, Martin (1641 Ružindol – 1709 Sárospatak): jezuita a cirkevný historik. Pôsobil na Univerzite v Trnave, kde prednášal filozofiu. Zhromažďoval pramenný materiál na napísanie uhorských cirkevných dejín, avšak dielo počas jeho života nevyšlo tlačou. Vydané boli jeho práce o sedmohradskom biskupstve a osobe arcibiskupa Séceniho. Prezývaný bol aj „maďarský Cicero“. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 414.

⁵⁴ ČERNÝ, Emil (1840 Banská Bystrica – 1913 Iskra, Rusko): profesor klasickej filológie, básnik, národovec a žurnalist. Popísal stav slovenského školstva v Uhorsku v druhej polovici 19. storočia a žiadal preň väčšiu finančnú podporu. Autorsky sa podpísal pod množstvo učebníckych klasických jazykov. Bol ocenený Cenou Petra Veľkého za Rusko-grécky slovník. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 420.

⁵⁵ ČERVEN, Tomáš (1793 Chyzne, Poľsko – 1876 Banská Bystrica): rímskokatolícky kňaz, podporovateľ aktivít národovcov. Vyše desať rokov pôsobil vo funkcií pokladníka Matice slovenskej, ktorej odkázal v teste značnú finančnú sumu. Tú však už zrušená Matica slovenská nedostala. Bol tiež zakladateľom Spolku sv. Vojtechu. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 423.

⁵⁶ ČULEN, Martin (1823 Brodské – 1894 Čaka): rímskokatolícky kňaz, učiteľ a žurnalist. Počas štúdia na Pazmáneu vo Viedni tu založil slovanskú knižnicu. Aktívne sa zapojil do udalostí v monarchii v rokoch 1848 – 1849, za čo bol na neho vydaný zatykač. Počas života pôsobil na niekoľkých gymnáziách ako profesor matematiky alebo ako riaditeľ. Je autorom učebníckych matematiky a množstva článkov v rôznych dobových periodikach. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 435.

⁵⁷ DAXNER, Štefan Marko (1822 Tisovec – 1892 Tisovec): národovec, žurnalist, úradník. V mladosti bol aktívny v národnokultúrnej oblasti – zakladal spolky trievosti, knižnice, nedeľné školy, viedol spolok slovenskej mládeže. V roku 1848 bol súdený a odsúdený na smrť, nakoniec bol jeho trest pozmenený na tri mesiace väzenia. Po skončení revolúcie sa ho maďarskej vláde podarilo na dlhšiu dobu úplne spacifikovať preložením do čisto maďarského prostredia. Od 60. rokov 19. storočia bol opäť aktívny na národnom poli, čoho výsledkom bolo zvolanie národného zhromaždenia do Turčianskeho Svätého Martina a následné prijatie Memoranda národa slovenského, ako aj jeho podiel na založení Matice slovenskej. Po rakúsko-uhorskom vyrovnaní upadol do politickej pasivity. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 452 – 453.

⁵⁸ DERČÍK, Ján Nepomuk (1785 Čadca – 1842 Budapešť-Buda): rímskokatolícky kňaz a orientalista. Študoval semitské jazyky a svoje znalosti v tejto oblasti pretavil do učebníckych arabčiny a aramejčiny. Istý čas pôsobil ako rektor Univerzity v Pešti a cirkevný cenzor kníh. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 462.

⁵⁹ DOBŠINSKÝ, Pavol (1828 Slavošovce – 1885 Drienčany): zberateľ slovenských rozprávok, folklorista, redaktor, básnik, evanjelický farár a prekladateľ. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 482.

⁶⁰ DOHNÁNY, Mikuláš (1824 Dolné Držkovce – 1852 Trnava): básnik, dramatik, historik a prekladateľ. Po skončení revolúcie popísal aktivity Slovákov v nej. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 486. MARSINA, Richard. Historik Mikuláš Dohnány (1824 – 1852). In Historický zborník, roč. 14, č. 2, 2004, s. 207 – 209.

⁶¹ DOLEŽAL, Augustín (1737 Skalica – 1802 Sučany): básnik a kazateľ. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 488.

47. Donoval – Tichomír Milkin Ján⁶²
48. Dula Matúš⁶³
49. Dubniczay Štefan⁶⁴
50. Dunajský Vavrinec⁶⁵
51. Ďatel Ján⁶⁶
52. Ďurian Jozef⁶⁷
53. Emanuel Jozef⁶⁸
54. Fajnor Štefan⁶⁹
55. Fába Šimon⁷⁰
56. Fádli Juraj⁷¹

⁶² **DONOVAL, Ján** (pseud. Tichomír Milkin) (1864 Donovaly – 1920 Smolinsko): katolícky kňaz, predstaviteľ slovenského realizmu, publikoval v dobových časopisoch, venoval sa literárnej teórii a kritike. Pozri: RIZNER, ref. 45, s. 338 – 340. MIKULOVÁ, Marcela. Tichomír Milkin: Mentor i teoretik. In Kapitoly zo slovenského realizmu. Valér Mikula – Marcela Mikulová (eds.). Bratislava: UK, 2010, s. 145 – 155.

⁶³ **DULA, Matúš** (1846, Blatnica – 1926 Ružomberok): politik a publicista. Patril medzi aktívnych predstaviteľov národného hnutia už od školských čias. Zúčastnil sa na založení Matice slovenskej v Turčianskom Svätom Martine a neskôr sa stal jedným z iniciátorov založenia Slovenskej omladiny, spolku, ktorý mal šíriť osvetu a vzdelanie. Spolupracoval s Novou školou slovenskou, avšak nakoniec zakotvil v Starej škole slovenskej, ktorá sa pretransformovala na Slovenskú národnú stranu. Krátko pred prvou svetovou vojnou sa stal predsedom strany, bol kľúčovou postavou pri prijatí Martinskej deklarácie. Po vzniku Československa pôsobil ako poslanec Národného zhromaždenia. Pozri: PODRIMAVSKÝ, Milan. Matúš Dula (1846 – 1926). In KOVÁČ, Dušan et al. Muži deklarácie. Martin: Osveta, 1991, s. 22 – 39.

⁶⁴ **DUBNICKÝ, Štefan** (1675 Dubnica nad Váhom – 1725 Trenčianska Teplá): rímskokatolícky kňaz a spisovateľ. Jeho polemiky mali protireformačný charakter. Dielo s názvom Metamorphosis fidei orthodoxae, ktoré vyšlo v roku 1737, je opisom priebehu rekatolizácie v Trenčianskej stolici. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 511.

⁶⁵ **DUNAJSKÝ, Vavrinec** (1784 Ľubietová – 1833 Budapešť-Pešt'): sochár. Umelecká tvorba Dunajského zobrazovala najmä náboženskú tematiku. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 524.

⁶⁶ **ĎATEĽ, Ján** (1847 Liptovský Michal – 1928 Žiar nad Hronom): rímskokatolícky kňaz a spisovateľ. V dielach sa venoval výhradne náboženskej tematike. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 449.

⁶⁷ Pravdepodobne: **ĎURJAN, Jozef Branislav** (1849 Stránske – 1895 Stránske): pedagóg a básnik. Príležitostne publikoval na stránkach slovenských periodík, pričom články mali osvetový a vzdelávací charakter. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 16, s. 529.

⁶⁸ **EMANUEL, Jozef** (1803 Vrbové – 1890 Košeca): rímskokatolícky kňaz a básnik. Bol jedným zo zakladajúcich členov Matice slovenskej. Pozri: Slovenský biografický slovník (od roku 1833 do roku 1990). II. zväzok. E – J. Štefan Valentovič (výkonný a zodpovedný red.). Martin: Matica slovenská, 1987, s. 15.

⁶⁹ **FAJNOR, Štefan** (1844 Brezová pod Bradlom – 1909 Viedeň): hudobný skladateľ, evanjelik. Amatérsky sa venoval aj folkloristike. Ako vyštudovaný advokát a národovec obhajoval súdnych príslušníkov národného hnutia. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 49.

⁷⁰ **FÁBA, Šimon** (1731 Slopná – 1801 Trnava): rímskokatolícky kňaz a básnik. Prednášal na Trnavskej univerzite cirkevné právo, neskôr pôsobil aj vo funkcií dekana právnickej fakulty. Podporoval Slovenské učené tovarišstvo, ktorého bol aj členom. Rovnako bol zástancom bernolákovského hnutia. Založil verejnú knižnicu v Trnave. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 35.

⁷¹ **FÁNDLY, Juraj** (1750 Častá – 1811 Doľany): rímskokatolícky kňaz, spisovateľ, šíriteľ osvety a vzdelanosti, entomológ. Písal v bernolákovskej slovenčine. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 53 – 54.

57. Ferienčík Mikuláš⁷²
58. Figusch-Bystrý Viliam⁷³
59. Fischer Ján⁷⁴
60. Francisci Ján⁷⁵
61. Furdek Štefan⁷⁶
62. Galbavý Ján⁷⁷
63. Gašparík Jozef⁷⁸
64. Gavlovič Hugolín⁷⁹
65. Gazda Anton⁸⁰
66. Gerametta Eugen⁸¹

⁷² **FERIENČÍK, Mikuláš Štefan** (1825 Zvolen – 1881 Martin): národovec, spisovateľ, prekladateľ a žurnalist, evanjelik. Od mladosti bol činný v umeleckých a kultúrnych kruhoch. Písal básne, divadelné hry, poviedky, novely. Pôsobil aj vo funkciách redaktora v Pešťbudínskych vedomostach, Národných novinách, Národnom hlásniku a Orlovi, pričom posledné dva menované tituly aj vydával. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 78 – 79.

⁷³ **FIGUŠ-BYSTRÝ, Viliam** (1875 Banská Bystrica – 1937 Banská Bystrica): hudobný skladateľ, dirigent a pedagóg. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 84 – 85.

⁷⁴ **FISCHER, Ján** (? – 1614 Košice): tlačiar, ktorý vydával najmä náboženskú literatúru, ale i diela Jána Bocatia, Eliáša Lániho, Leonarda Stockela. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 92.

FISCHER, Ján (1672 Žilina alebo Zvolen – 1720 Kremnica): spisovateľ a jazykovedec. V diele *De origene jure ac utilitate linguae Slavonica* sa zaoberal pôvodom slovanského jazyka a postavil sa na jeho obranu. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 92.

⁷⁵ **FRANCISCI, Ján** (1822 Hnúšťa – 1905 Martin): politik, spisovateľ, redaktor a prekladateľ, evanjelik. Významná osobnosť štúrovskej generácie a revolúcie v rokoch 1848 – 1849, aktívny aj v nasledujúcim období. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 115 – 116.

⁷⁶ **FURDEK, Štefan** (1855 Trstená – 1915 Cleveland): rímskokatolícky kňaz, redaktor, spisovateľ a krajan pôsobiaci v USA. Finančne podporoval národný život Slovákov, aktívne vystupoval za ich práva. Jeho pričinením došlo k rozvoju slovenského školstva v USA. Pôsobil vo funkcii predsedu Matice slovenskej v Spojených štátach amerických. Bol zakladateľom a prvým predsedom Slovenskej ligy v USA. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 142.

⁷⁷ **GALBAVÝ, Ján** (1800 Partizánske-Brodzany – 1884 Jablonové): rímskokatolícky kňaz, učiteľ a publicista. Keď bol na Ľudovíta Štúra vydaný zatykač, istú dobu ho skrýval na fare v Jablonove a odtiaľ ho previedol na Moravu. Šíril osvetu a vzdelanie. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 156.

⁷⁸ **GAŠPARÍK, Jozef** (1861 Leštiny – 1931 Martin): nakladateľ, kníhkupec a žurnalist. Krátke texty publikoval na stránkach časopisu *Černokňažník* a v ďalších novinách a časopisoch (Slovenské hlásnik, Národné noviny, Slovenský denník a iné). Ako nakladateľ vydal takmer 150 titulov, medzi inými aj diela Škultétyho, Tajovského a Krčméryho. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 168.

⁷⁹ **GAVLOVIČ, Hugolín** (1712 Czarny Dunajec – 1787 Horovce): rímskokatolícky kňaz a básnik. Jeho tvorba čerpala najmä z náboženských hodnôt a motívov. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 170 – 171.

⁸⁰ **GAZDA, Anton Vojtech** (1741 Horný Kubín – 1817 Žilina): katolícky kňaz, príslušník františkánskeho rádu. Nadviazal na tvorbu Hugolina Gavloviča, neskôr sa stal členom Slovenského učeného tovorišstva a stúpencom bernolákovskej slovenčiny. Pozri: RIZNER, Ľudovít (ed.). Bibliografia písomníctva slovenského na spôsob slovníka od najstarších čias do konca r. 1900. 2. diel, G – K. Turčiansky Sv. Martin: Matica slovenská, 1931, s. 11 – 13. KOTVAN, Imrich. Bibliografia bernolákovcov. Martin: Matica slovenská, 1957, s. 117 – 123.

⁸¹ Pravdepodobne: **GEROMETTA, Eugen** (1819 Žilina – 1887 Nitrianska Streda): rímskokatolícky kňaz a publicista. Aktívne sa zapojil do štúrovského hnutia. Stal sa členom jazykovedného odboru Tatrína. Patril medzi zakladajúcich členov Matice slovenskej v Turčianskom Svätom Martine.

67. Gerametta Ján⁸²
 68. Gočár Ján⁸³
 69. Godra Michal⁸⁴
 70. Gogolák-Irievič Juraj⁸⁵
 71. Grajchman Jakub⁸⁶
 72. Gregor-Tajovský Jozef⁸⁷
 73. Habel František⁸⁸
 74. Halaša Ondrej⁸⁹
 75. Hamuljak Martin⁹⁰
 76. Haško Jakub⁹¹
-

Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 184.

- ⁸² Pravdepodobne: **GEROMETTA, Ján Miloslav** (1823 Žilina – 1900 Kremnica): rímskokatolícky kňaz, publicista. Brat Eugena Geromettu. Podporovateľ kultúrnych podujatí Slovákov. Bol jedným zo zakladajúcich členov Matice slovenskej a Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 184 – 185.
- ⁸³ **GOČÁR, Ján** (1823 Makov – 1883 Bratislava): katolícky kňaz, publicista, učiteľ, účastník memorandového zhromaždenia v Martine, spoluzakladateľ Matice slovenskej, aktívne sa venoval publicistickej práci. Pozri: Biografický lexikón Slovenska. Augustín Maťovčík – Pavol Parenička (vedúci kolektívu). III. diel, G – H. Martin: Slovenská národná knižnica, 2007, s. 147.
- ⁸⁴ **GODRA, Michal** (1801 Pukanec/Bohunice – 1874 Báčsky Petrovec): básnik, jazykovedec a pedagóg, evanjelik. Istú dobu pôsobil ako spoluredaktor almanachu Zora. Publikáčne bol činný v rôznych slovenských novinách a časopisoch. Šíriteľ vzdelanosti medzi dolnozemskými Slovákm. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 196 – 197.
- ⁸⁵ **GOGOLÁK-IRIEVIČ, Juraj** (1849 Slanica – 1901 Budapešť): rímskokatolícky kňaz, učiteľ a publicista. Zastával myšlienky národnej výchovy slovenskej mládeže. Staťami prispieval najmä do Katolíckych novín, pričom reagoval na aktuálne spoločenské problémy v kresťanskom konzervatívnom duchu. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 494.
- ⁸⁶ **GRAJCHMAN, Jakub** (1822 Hybe – 1897 Hybe): evanjelický teológ, dramatik, básnik a pedagóg. Básne a drámy uverejňoval v rôznych slovenských časopisoch a almanachoch. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 214 – 215.
- ⁸⁷ **GREGOR-TAJOVSKÝ, Jozef** (1875 Tajov – 1940 Bratislava): spisovateľ, učiteľ a úradník. Pozri: ŠUCHOVÁ, Xénia. Jozef Gregor-Tajovský. Život musí mať cveng. MICHÁLEK, Slavomír – KRAJČOVIČOVÁ, Natália et al. Do pamäti národa. Bratislava: Veda, 2003, s. 187 – 190. WEISSOVÁ, Ivana. Jozef Gregor Tajovský. In Knižnica, 2005, roč. 6, č. 11, s. 42 – 47.
- ⁸⁸ **HABEL, František Xaver** (1760 Trenčín – 1846 Nitra) rímskokatolícky kňaz, bernolákovec a prekladateľ. Pôsobil ako rektor seminára v Nitre, neskôr ako nitriansky titulárny biskup. Bol zakladajúcim členom Slovenského učeného tovarišstva. Prekladal z nemčiny do bernolákovčiny. Spolupracoval aj s Ľudovítom Štúrom, podporil ho v snahe vydávať noviny v slovenčine. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 255.
- ⁸⁹ Zrejme **HALAŠA, Andrej** (1852 Dolný Kubín – 1913 Martin): organizátor ochotníckeho divadla, prekladateľ, redaktor, múzejník. Vykonával funkciu pokladníka Slovenskej národnej strany a Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Aktívne sa zapájal do múzejníckej práce na pôde Múzea v Turčianskom Svätom Martine (dnešné Slovenské národné múzeum). Prekladal z nemčiny, češtinej, maďarčiny, poľštiny, ruštinej a chorvátskeho jazyka. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 270 – 271.
- ⁹⁰ **HAMULJAK, Martin** (1789 Jasenica – 1859 Námestovo): redaktor, nakladateľ a organizátor kultúrnych podujatí. Patril medzi hlavné postavy mladej bernolákovskej generácie. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 278.
- ⁹¹ **HAŠKO, Jakub** (1622 Lovčica-Trubín – 1695 Nové Mesto nad Váhom): rímskokatolícky kňaz a podporovateľ osvety. Istý čas pôsobil vo funkciu vikára v Nitrianskej diecéze a neskôr ako nitriansky biskup. Aktívny v rekatolizačnom hnutí. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 292.

77. Hattala Martin⁹²
78. Haulík Juraj⁹³
79. Hečko Pavol⁹⁴
80. Herkeľ Ján⁹⁵
81. Hlavatý Štefan⁹⁶
82. Hlinka Andrej⁹⁷
83. Hodža Michal Miloslav⁹⁸
84. Hojč Samuel⁹⁹
85. Holček Juraj¹⁰⁰

⁹² **HATTALA, Martin** (1821 Trstená – 1903 Praha): katolícky teológ, jazykovedec a pedagóg. Od-borné štúdie z oblasti slovanskej filológie publikoval na stránkach rôznych vedeckých periodík. Istú dobu prednášal aj na Karlovej univerzite v Prahe. Bol autorom učebníc a tzv. hodžovsko-hattalovskej reformy štúrovskej slovenčiny. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 294 – 295.

⁹³ **HAULÍK, Juraj** (1788 Trnava – 1869 Záhreb): rímskokatolícky kňaz a podporovateľ chorvátskeho národného hnutia. Počas života pôsobil vo viacerých významných cirkevných funkciách, okrem iného bol prvým záhrebským arcibiskupom a prvým chorvátskym kardinálom. Podporoval rozvoj katedier chorvátskeho jazyka na školách. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 296 – 297.

⁹⁴ Zrejme **HEČKO, Pavel** (1825 Dolné Srnie – 1895 Hodruša-Hámre): evanjelik, učiteľ a filozof. Tvorca koncepcie slovenskej národnej výchovy. Primárnym cieľom výchovy a vzdelania bola podľa jeho predstáv výchova k ľudskosti, pričom jedinec by mal byť rozumný, mravný a seba-vedomý. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 306.

⁹⁵ **HERKEĽ, Ján Nepomuk** (1786 Vavrečka – pred 1853 Budapešt?): jazykovedec a advokát. Tvorca gramatiky všeobecného slovanského jazyka. Spoluzažaladal Spolok milovníkov reči a literatúry slovenskej a neskôr sa stal jeho predsedom. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 321.

⁹⁶ **HLAVATÝ, Štefan** (1876 Sološnica – 1923 Bratislava): rímskokatolícky kňaz, jazykovedec a učiteľ. Venoval sa morfológií, hľadal súvislosti medzi staroslovienčinou a slovenčinou. Bol odporncom čechoslovakizmu. Slovenčinu začleňoval do skupiny juhovýchodných slovanských jazykov. Pôsobil ako člen Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 396 – 397.

⁹⁷ **HLINKA, Andrej** (1864 Černová – 1938 Ružomberok): katolícky kňaz, dlhoročný politik, vedúca osobnosť slovenského národného hnutia, kľúčová postava autonomistického hnutia v období prvej Československej republiky, signatár Martinskej deklarácie. Pozri: BARTLOVÁ, Alena. Andrej Hlinka. Bratislava: Obzor, 1991. 116 s. LIPTÁK, Ľubomír. Andrej Hlinka (1864 – 1938). KOVÁČ, Dušan et al. Muži deklarácie. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2000, s. 58 – 79. LETZ, Róbert – MULÍK, Peter et al. Pohľady na osobnosť Andreja Hlinku. Martin: Matica slovenská. 277 s.

⁹⁸ **HODŽA, Michal Miloslav** (1811 Rakša – 1870 Tešíň, Poľsko): slovenský národný buditeľ, evanjelický kňaz, básnik, jazykovedec, literát. Popredná osobnosť revolúcie v rokoch 1848 – 1849, neskôr bol zakladajúcim členom Matice slovenskej. Pozri: RAPOŠOVÁ, Mária. Vzkriesený Michal Miloslav Hodža, ktorý „Tatrám nemým ústa rozviazal a žulám tvrdým hýbať sa kázal“. In Knižnica, 2011, roč. 12, č. 10, s. 76 – 84. VONGREJ, Pavol. Vyhnanec. Prípad Michala Miloslava Hodžu. Bratislava: Spolok slovenských spisovateľov, 2000. 123 s.

⁹⁹ **HOJČ, Samuel** (1806 Brezno – 1868 pustatina Vatya): evanjelický kaplán, hospodár, apologet. Vydal dve obrany slovenského národa písané v nemčine – Sollen wir Magyaren werden? (1833) a Appologie des ungarischen Slawismus (1843) –, v ktorých varoval pred maďarizáciou. Diela vyšli anonymne. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 356.

¹⁰⁰ **HOLČEK, Juraj** (1811 Budmerice – 1869 Jasová): rímskokatolícky kňaz, príslušník slovenského národného hnutia, včelár, publicista. Zakladal knižnice, spolky trievosti. Pôsobil vo funkcií podpredsedu Ústredia spolkov trievosti. Šíril osvetu v oblasti poľnohospodárstva, najmä ovcinárstva a včelárstva. Finančne podporoval slovenských študentov. Pozri: Slovenský biografic-

86. Holko Matej¹⁰¹
 87. Hollý Ján¹⁰²
 88. Hollý Juraj¹⁰³
 89. Holuby Jozef¹⁰⁴
 90. Hrebenda Matej¹⁰⁵
 91. Hrdlička Ján¹⁰⁶
 92. Hroboň Samuel¹⁰⁷
 93. Hromada Tomáš¹⁰⁸
 94. Hurban Jozef Miloslav¹⁰⁹
 95. Hurban Vajanský Svetozár¹¹⁰
-

ký slovník, ref. 68, s. 357.

¹⁰¹ **HOLKO, Matej** (1719 Tisovec – 1785 Veľké Teriakovce/Nižný Skálnik): evanjelický farár a cirkevný historik. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 362.

HOLKO, Matej (1757 Veľké Teriakovce/Nižný Skálnik – 1832 Rimavská Baňa): syn Mateja Holka, evanjelický kňaz a spoluzakladateľ Učenej spoločnosti malohontskej. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 362 – 363.

HOLKO, Matej (1809 Rimavská Baňa – 1881 Rimavská Baňa): syn Mateja Holka, evanjelický farár a spoluzakladateľ knižnice a Spoločnosti česko-slovenskej. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 363.

¹⁰² **HOLLÝ, Ján** (1785 Borský Mikuláš – 1849 Dobrá Voda): rímskokatolícky kňaz, básnik a prekladateľ. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 364 – 365. MIKULIKOVÁ, Cecília – ŠIMČÍKOVÁ, Iveta. Ján Hollý 1785 – 1849. Osobnosť trnavského regiónu. Výberová personálna bibliografia. Trnava: Knižnica Juraja Fándlyho, 2009.

¹⁰³ **HOLLÝ, Juraj** (1760 Púchov – 1818 Nitra): rímskokatolícky kňaz a spisovateľ. Spoluzakladal Slovenské učené tovarišstvo. Zachovali sa najmä jeho kázne, väčšina z nich v rukopise. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 366.

¹⁰⁴ **HOLUBY, Jozef Ľudovít** (1836 Lubina – 1923 Pezinok): evanjelický kaplán, národopisec, prírodovedec a predstaviteľ slovenského národného hnutia v druhej polovici 19. storočia. V oblasti národopisu sa venoval najmä hmotnej a duchovnej kultúre Slovákov. Z prírodných vied sa presadil v oblasti botaniky. Počas života napísal niekoľko prác o kvetenstve na území dnešného Slovenska. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 370.

¹⁰⁵ **HREBENDA, Matej** (1796 Rimavská Píla – 1880 Hnúšťa-Hačava): zberateľ ľudových piesní, knižný kolportér, autor príležitostných oslavných básní. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 405.

¹⁰⁶ **HRDLIČKA, Ján** (1741 Modra – 1810 Maglód): evanjelický kaplán, autor modlitieb a náboženských piesní. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 404.

¹⁰⁷ **HROBOŇ, Samuel Bohdan** (1820 Liptovský Mikuláš – 1894 Liptovský Mikuláš): evanjelický kňaz, zberateľ slovenských ľudových rozprávok, prísloví a porekadiel, básnik. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 410.

¹⁰⁸ **HIROMADA, Tomáš** (1793 Nedôžery-Brezany – 1870 Žarnovica): rímskokatolícky kňaz, zakladateľ spolku trievosti v Hronci, podporovateľ osvety. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 413.

¹⁰⁹ **HURBAN, Jozef Miloslav** (1817 Beckov – 1888 Hlboké): organizátor slovenského národného hnutia, spisovateľ, redaktor, historik. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 435 – 437. ROLKOVÁ, Natália (zost.). Jozef Miloslav Hurban, prvý predseda Slovenskej národnej rady (Príspevky k 190. výročiu narodenia). Bratislava: Kancelária Národnej rady SR, 2007. 264 s.

¹¹⁰ **HURBAN VAJANSKÝ, Svetozár** (1847 Hlboké – 1916 Martin): slovenský publicista, spisovateľ, politik, syn Jozefa Miloslava Hurbana. Vyštudoval právo, obnovil vydávanie časopisu Slovenské pohľady, pôsobil aj ako redaktor Národných novín. Dlhé roky bol tajomníkom spolku Živena. Pozri: PODRIMAVSKÝ, Milan. Svetozár Hurban-Vajanský. Pokračovateľ štúrovcov. In MICHÁLEK, Slavomír – KRAJČOVIČOVÁ, Natália et al. Do pamäti národa. Bratislava: Veda, 2003, s. 227 – 230. KUSÝ, Ivan. Zrelý Vajanský. Bratislava: Tatran, 1992. 224 s.

96. Hyroš Štefan¹¹¹
97. Chalupka Adam¹¹²
98. Chalupka Ján¹¹³
99. Chalupka Samuel¹¹⁴
100. Chrásteck Michal¹¹⁵
101. Inštitoris-Mošovský Michal¹¹⁶
102. Jakobej Jakub¹¹⁷
103. Janoška Jur¹¹⁸
104. Jančo Jozef¹¹⁹
105. Jesenský Daniel¹²⁰

¹¹¹ Pravdepodobne **HÝROŠ, Štefan Nikolaj** (1813 Ružomberok – 1888 Liptovský Michal): rímskokatolícky kňaz, cirkevný historik, publicista a pedagóg. Bol členom memorandového zhromaždenia v Turčianskom Svätom Martine v roku 1861. Spoluorganizátor Matice slovenskej a Spolku sväteho Vojtecha. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 454 – 455.

¹¹² **CHALUPKA, Adam** (1767 Partizánska Ľupča – 1840 Horná Lehota): evanjelický farár a cirkevný spisovateľ. Väčšina jeho diel zostala v rukopise. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 457.

¹¹³ **CHALUPKA, Ján** (1791 Horná Mičiná – 1871 Brezno): syn Adama Chalupku, evanjelický kňaz, pedagóg a spisovateľ. Preslávil sa najmä dramatickou tvorbou (veselohrami). Napríklad Kocúrkovo, anebo: Jen abychom v hanbě nezůstali; Všecko naopak, aneb: Tesnošilova Anička se žení a Honzík se vydává; Trasořitka, anebo: Stará láska se předce dočekala a iné. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 457 – 458.

¹¹⁴ **CHALUPKA, Samuel** (1812 Horná Lehota – 1883 Horná Lehota): evanjelický kaplán, pedagóg a básnik, aktívny člen rôznych spolkov a predstaviteľ národného hnutia. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 458 – 459.

¹¹⁵ **CHRÁSTEK, Michal** (1825 Nové Mesto nad Váhom – 1900 Žiar nad Hronom): rímskokatolícky kňaz, príležitostný publicista a bibliograf. Spoločne s M. Rešetkom pracovali na Dejinách reči a literatúry slovenskej, tvoriacich základ jeho bibliografickej práce. Neskôr napísal Slovenský knihopis, kde spísal diela od roku 1600. Aktivizoval sa najmä v memorandovom a matičnom období. Ako redaktor pôsobil v Cyrillovi a Methodovi a Letopise Matice slovenskej. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 474.

¹¹⁶ **INŠTITORIS-MOŠOVSKÝ, Michal** (1732, Bystrička – 1803 Bratislava): evanjelický farár, pedagóg a spisovateľ. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 492 – 493.

¹¹⁷ **JAKOBEJ, Jakub** (1591 Kutná Hora – 1645 Prešov): evanjelický farár a básnik. Je autorom básne Slzy, vzdychy a prosby slovenského národa. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 507.

¹¹⁸ **JANOŠKA, Jur** (1856 Dolný Kubín – 1930 Liptovský Mikuláš): evanjelický kaplán, účastník slovenského národného hnutia. Aktivizoval sa v prospech slovenského národa prostredníctvom textov v cirkevných časopisoch. Po vzniku Československa sa stal prívržencom Slovenskej národnej strany. Založil a viedol niekoľko cirkevných časopisov, ako napríklad Cirkevné listy, Časopis pre evanjelické bohoslovie, Evanjelický kazateľ, Tranovského evanjelický kalendár. Po roku 1918 aktívne vystupoval aj v politickej oblasti ako poslanec Národného zhromaždenia. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 529.

¹¹⁹ **JANČO, Jozef** (1823 Liptovský Mikuláš-Vrbica – 1893 Bratislava): evanjelik, publicista, básnik a prekladateľ. Autorské texty a poéziu publikoval v rôznych slovenských periodikách. Prekladal z ruštiny, nemčiny, maďarčiny a francúzština diela Turgeneva, Schillera, Czucora a Moreaua. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 521.

¹²⁰ **JESENSKÝ, Daniel** (1679 Turčianske Jaseno – ?): básnik. Bol autorom najmä príležitostnej a oslavnej poézie. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 552.

JESENSKÝ, Daniel (1824 Lučenec – 1906 Budapešť): básnik. Stal sa členom Petőfiho spoločnosti. Je autorom básnickej zbierky Költemények, ktorá vyšla v roku 1888. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 552.

106. Jesenský Ján¹²¹
 107. Jozefy Ján¹²²
 108. Juriga Ján¹²³
 109. Kabina František¹²⁴
 110. Kadavý Ján¹²⁵
 111. Kalinčák Ján¹²⁶
 112. Kalinka Joachim¹²⁷
 113. Kaviak Ignác¹²⁸
 114. Kellner-Hostinský Peter¹²⁹
 115. Klemens Jozef¹³⁰

¹²¹ **JESENSKÝ, Ján Baltazár** (1825 Turčianske Jaseno/Horné Jaseno – 1889 Turčiansky Svätý Martin) člen Starej školy slovenskej, neskôr Slovenskej národnej strany. Iniciátor a organizátor memorandového zhromaždenia v Turčianskom Svätom Martine v roku 1861. Spoluorganizátor Matice slovenskej, v ktorej aj aktívne pôsobil. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 553 – 554.

¹²² Pravdepodobne **JOZEFY, Pavol** (1775 Vrbovce – 1848 Tisovec): evanjelický kaplán, podporovateľ osvety v oblasti poľnohospodárstva. V Tisovci nechal postaviť nový kostol a školu. Aktívny aj v slovenskom národnom obrodení. Štúrovcovi síce podporoval, ale nepridal sa k nim. Nesúhlasil ani so Štúrovou kodifikáciou stredoslovenského nárečia ako spisovného jazyka. Bol členom spolku Tatrín. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 572.

¹²³ **JURIGA, Ján Krstiteľ** (1806 Gbely – 1888 Ostrihom): rímskokatolícky kňaz, podporovateľ slovenských študentov teológie a príležitostný publicista. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 68, s. 579.

¹²⁴ **KABINA, František** (pseud. Pohronský) (1844 Bzenica – 1931 Budapešť-Csillaghegy): právnik, publicista pomocičného obdobia, orientoval sa na Novú školu slovenskú, propagoval však aj slovanskú spolupatričnosť, od roku 1870 prvý predseda akademického spolku Tatran vo Viedni. Biografický lexikón Slovenska. Augustín Maťovčík – Pavol Parenička (vedúci kolektív). IV. zväzok, CH – K. Martin: Slovenská národná knižnica, 2010, s. 344 – 345.

¹²⁵ **KADAVÝ, Ján** (1810 Jestřebí, Česko – 1883 Martin): publicista, osvetový pracovník, hudobný skladateľ. Angažoval sa za štúrovskú spisovnú slovenčinu, bol účastníkom porady o jej uzákonení v Hlbokom v roku 1843, vydával viacero periodík, zbieran slovenské ľudové piesne, člen Tatrína a výboru Matice slovenskej. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 124, s. 351.

¹²⁶ **KALINČIAK, Ján** (pseud. Janko Kalinčák) (1822 Martin-Záturčie – 1871 Martin): spisovateľ, literárny kritik, pedagóg, popredný štúrovec, rozvíjal rozsiahlu literárnu činnosť, bol autorom poézie aj prózy, v r. 1870 – 1871 redaktor mesačníka Orol v Martine. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 124, s. 375 – 377.

¹²⁷ **KALINKA, Joachim** (1601 Ružomberok – 1678 Zittau, Nemecko): evanjelický kňaz, autor náboženskej literatúry, popredná osobnosť evanjelickej cirkvi, po odhalení Vešeléniho sprisahania súdený a väznený, v roku 1673 odišiel do exilu do Saska. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 124, s. 377.

¹²⁸ **KAVIAK, Ignác** (pseud. Kvetoslav, Slaničan) (1861 Námestovo – 1886 Bratislava): katolícky kňaz, literárny historik, napísal monografiu o J. Hollom, viaceré texty zostali v rukopise. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 124, s. 459.

¹²⁹ **KELLNER-HOSTINSKÝ, Peter** (pseud. Peter Dobroslav Kellner) (1823 Gemerská Poloma – 1873 Rimavská Sobota): spisovateľ, filozof, spolupracovník Ľudovíta Štúra, známy národovec. Príležitostný autor básní, ale aj dramatik. Písal historické, biografické, filozofické a prírodovedné state. Publikoval v časopisoch a almanachoch Nitra, Orol Tatranský, Slovenské pohľady, Tábor atď. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 124, s. 479.

¹³⁰ **KLEMENS, Jozef Božetech** (1817 Liptovský Mikuláš – 1883 Viedeň): maliar – portrétista, sochár, prírodoovedec, priekopník dagerotypie. Patril k ústredným postavám výtvarného života vrcholnej fázy slovenského národného obrodenia. Zhotovené dagerotypy používal ako pred-

- 116. Klempa Jozef¹³¹
- 117. Klempa Šimon¹³²
- 118. Klimo Juraj¹³³
- 119. Klimko Michal¹³⁴
- 120. Kluch Jozef¹³⁵
- 121. Kmeť Ondrej¹³⁶
- 122. Knapp Anton¹³⁷
- 123. Kohúth Jozef¹³⁸
- 124. Kollár Adam¹³⁹
- 125. Kollár Ján¹⁴⁰

lohu na maľovanie portrétov napr. L. Štúra, A. Sládkoviča, Š. Moyzesa. Okrem iného bol aj vlastníkom jednej z najväčších zbierok minerálov na Slovensku. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 124, s. 548 – 549.

¹³¹ Bližšie informácie nezistene.

¹³² **KLEMPA, Šimon** (1811 Lakšárska Nová Ves – 1903 Trnava): autor náboženskej literatúry, katolicky kňaz a hodnostár, osvetový pracovník, člen tretej generácie bernolákovcov, bojovník proti alkoholizmu. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 124, s. 552.

¹³³ **KLIMO, Juraj** (1710 Dolný Lopašov – 1777 Pécs, Maďarsko): katolícky kňaz a hodnostár. Zaslúžil sa o obnovenie diecézy a biskupského sídla v Pécsi. Majiteľ rozsiahlej numizmatickej a knižnej zbierky, položil základy biskupskej knižnice, ktorá sa neskôr stala súčasťou univerzitnej knižnice v Pécsi. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 124, s. 567 – 568.

¹³⁴ **KLIMKO, Michal** (1750 Smolník – 1818 Bratislava): farár v Čachticiach, neskôr kanonik v Bratislave. Bol jedným z prvých členov Učeného slovenského tovarišstva, prekladal z nemčiny, príležitostne písal. Pozri: RIZNER, ref. 80, s. 365 – 366.

¹³⁵ **KLUCH, Jozef** (1748 Kláštor pod Znievom – 1826 Močenok): katolícky kňaz a hodnostár, univerzitný profesor, od r. 1808 nitriansky biskup, podporovateľ národnokultúrnych snáh bernolákovcov, finančne zabezpečil vydanie viacerých slovenských náboženských kníh. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 124, s. 584.

¹³⁶ Pravdepodobne **KMETĚ, Andrej** (1841 Bzenica – 1908 Turčiansky Sv. Martin): katolícky kňaz, archeológ, botanič, etnograf, náboženský spisovateľ. Všestranná osobnosť, jeden z prvých vzedlancov, ktorí sa venovali archeológii, zostavil herbár, ktorý sa stal základom pre ďalší rozvoj slovenskej botaniky, venoval sa aj ďalším prírodným vedám, autor náboženských textov a článkov v novinách a zborníkoch, zakladajúci člen Matice slovenskej. Biografický lexikón Slovenska. Augustín Maťovčík – Pavol Parenička (vedúci kolektívu). V. diel, Km – L. Martin: Slovenská národná knižnica, 2013, s. 11 – 13.

¹³⁷ **KNAPP, Anton** (1786 Gbely – 1848 Dolná Krupá): katolícky kňaz, náboženský spisovateľ, prekladateľ. Predstaviteľ druhej generácie bernolákovcov, prekladal z nemčiny a maďarčiny. Písal náboženské spisy, kázne, spevníky. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 22.

¹³⁸ Pravdepodobne: **KOHUTH, Jozef** (1828 Ústie nad Oravou, okr. Tvrdošín – 1900 Dolný Kubín): katolícky kňaz, biograf, literárny historik. Zaoberal sa vlastivedným výskumom v oblasti Oravy, venoval sa aj literárnohistorickému výskumu bernolákovského hnutia, od roku 1863 člen výboru Matice slovenskej, funkcionár Spolku sv. Vojtechu. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 64.

¹³⁹ **KOLLÁR, Adam František** (1718 Terchová – 1783 Viedeň): vzdelanec, polyhistor, pedagóg, od roku 1774 dvorský radca Márie Terézie, riaditeľ Dvorskej knižnice. Popredný vzdelanec osvietenského obdobia. Veľkú pozornosť venoval najmä knihovníctvu. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 91 – 93.

¹⁴⁰ **KOLLÁR, Ján** (1793 Mošovce, okr. Turčianske Teplice – 1852 Viedeň): evanjelický kňaz, ideológ slovenskej vzájomnosti, univerzitný profesor, významný básnik, etnograf, archeológ. Stúpenec česko-slovenskej jazykovej jednoty, odmietał bernolákovčinu i Štúrovu kodifikáciu slovenčiny. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 95 – 97.

126. Kollár Martin¹⁴¹
 127. Kordoš Gustáv¹⁴²
 128. Kosáček Jozef¹⁴³
 129. Krajnák Eduard¹⁴⁴
 130. Král Janko¹⁴⁵
 131. Krčmér August Horislav¹⁴⁶
 132. Križko Pavol¹⁴⁷
 133. Krman Daniel¹⁴⁸
 134. Kubáni Ľudovít¹⁴⁹
 135. Kubina Ondrej¹⁵⁰

¹⁴¹ **KOLLÁR, Martin** (pseud. Čarda, Čáran, Bielohorský) (1853 Čáry, okr. Senica – 1919 Trstín): katolícky kňaz, prekladateľ, dlhoročný redaktor a neskôr vydavateľ Katolíckych novín. Prekladateľ náboženskej literatúry z viacerých jazykov, v r. 1901 a 1906 poslanec uhorského snemu, člen Zičiho uhorskej Katolíckej ľudovej strany, potom Slovenskej ľudovej strany. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 99.

¹⁴² **KORDOŠ, Gustáv** (1836 Partizánska Ľupča, okr. Liptovský Mikuláš – 1908 Levoča): publicista, organizátor národných podujatí, obhajca slovenských škôl a memorandových požiadaviek, autor učebníckych a kníh z matematiky a prírodných vied, zaoberal sa metodikou vyučovania predmetov. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 162 – 163.

¹⁴³ Pravdepodobne **KOZÁČEK, Jozef** (1807 Zvolen – 1877 Oradea, Rumunsko): cirkevný hodnostár, kultúrny pracovník. Bol pri založení Matice slovenskej, Spolku sv. Vojtecha, Gymnázia v Kláštore pod Znievom. Pozri: MATISKOVÁ, Elena (ed.). Jozef Kozáček. Výberová personálna bibliografia. Zvolen: Krajská knižnica Ľudovíta Štúra, 2007. 43 s.

¹⁴⁴ **KRAJNÁK, Eduard** (1848 Spišský Hrušov – 1924 Bratislava): učiteľ, etnograf, historik. V historických textoch sa venoval dejinám Bratislavы, obdobiu slovenského národného hnutia a jeho reprezentantom, ranofeudálnym štátom. Vytvoril aj etnografickú zbierku krojov a výšiviek, bol vlastníkom rozsiahnej knižnice, autorom viacerých príručiek. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 305 – 306.

¹⁴⁵ **KRÁL, Janko** (1822 Liptovský Mikuláš – 1876 Zlaté Moravce): básnik, jeden z najvýznamnejších reprezentantov slovenského romantizmu, príslušník štúrovského hnutia. Okrem poézie sa venoval aj publicistike, prispieval do Slovenských národných novín, neskôr pracoval ako úradník vo viacerých mestách. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 312 – 314.

¹⁴⁶ **KRČMÉRY, August Horislav** (1822 Horná Mičiná, okr. Banská Bystrica – 1891 Badín): evanjelický kňaz a publicista, hudobný skladateľ. Zapájal sa do aktivít v období slovenského národného obrodenia, zberal a upravoval ľudové piesne, člen spolku Tatrín, spoluautor Memoranda národa slovenského, r. 1863 spoluzakladateľ Matice slovenskej. Autor desiatok publicistických príspevkov. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 354 – 355.

¹⁴⁷ **KRIŽKO, Pavol** (1841 Banská Bystrica – 1902 Kremnica): historik, archivár. Popredný predstaviteľ pozitivistickej historiografie, zakladateľská osobnosť archivistiky, pôsobil ako archivár v Banskej Bystrici a Kremnici. Čažisko jeho výskumu predstavovali dejiny Kremnice, ako aj baničstvo a školstvo. Snažil sa o organizáciu vlastivedného a historického bádania na Slovensku. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 404 – 405.

¹⁴⁸ **KRMAN, Daniel** (1663 Omšenie, okr. Trenčín – 1740 Bratislava): evanjelický kňaz a hodnostár, spisovateľ, prekladateľ. Významný slovenský cirkevný a kultúrny predstaviteľ barokovej literatúry, odporca rekatolizácie, aktívne sa zapojil do povstania Františka II. Rákociho, opakovane prenasledovaný cirkevnými aj vládnymi úradmi. V tvorbe sa inšpiroval dielami J. A. Komenského, gro jeho tvorby bolo nábožensky orientované, ale venoval sa aj náboženskej a cestopisnej tvorbe. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 405 – 408.

¹⁴⁹ **KUBÁNI, Ľudovít** (1830 Horné Zahorany – 1869 Rimavské Brezovo): literárny kritik, básnik, dramatik. V básnickej tvorbe vychádzal zo štúrovskej poézie, rozsiahla je jeho prozaická tvorba. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 454 – 455.

¹⁵⁰ Pravdepodobne **KUBINA, Andrej** (1844 Moravský Svätý Ján – 1900 Trnava): katolícky kňaz, spi-

136. Kuzmány Karol¹⁵¹
137. Kvačala Ján¹⁵²
138. Kyrmezer Pavol¹⁵³
139. Ladiver Eliáš¹⁵⁴
140. Lajčiak Ján¹⁵⁵
141. Lauček Daniel¹⁵⁶
142. Láni Eliáš¹⁵⁷
143. Leška Štefan¹⁵⁸
144. Lichard Daniel¹⁵⁹

sovateľ, prekladateľ, organizátor cirkevného a národného života, prekladal z viacerých jazykov, pokúsil sa o preklad Danteho Božskej komédie. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 466.

¹⁵¹ **KUZMÁNY, Karol** (1806 Brezno – 1866 Turčianske Teplice): básnik, prozaik, univerzitný profesor, evanjelický kňaz a hodnostár. Okrem aktívnej literárnej činnosti sa zapájal aj do národnobuditelských aktivít, spolupracovník štúrovcov a memorandistov i Starej školy slovenskej, od r. 1845 člen výboru Tatrína, r. 1863 prvý podpredseda Matice slovenskej, zaslúžil sa o založenie martinského gymnázia. Autor náboženskej literatúry. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 553 – 555.

¹⁵² **KVAČALA, Ján Radomil** (1862 Báčsky Petrovec – 1934 Viedeň): historik, pedagóg, evanjelický kňaz. K jeho vrcholným dielam patrí kniha o živote a diele J. A. Komenského, ktorá vzbudila veľký záujem vo vedeckých kruhoch. Je aj autorom ďalších historických prác, napr. o renesančnom filozofovi T. Campanellovi, ako i práce Dejiny reformácie na Slovensku. Venoval sa tiež literárnej kritike a publicistike. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 559 – 561.

¹⁵³ Pravdepodobne **KYRMEZER, Pavel** (1. pol. 16. stor. Banská Štiavnica – 1589 Uherský Brod): evanjelický kňaz a cirkevný hodnostár, dramatik. Námety pre svoju dramatickú tvorbu čerpal z Biblie. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 567 – 568.

¹⁵⁴ **LADIVER, Eliáš** (1633 Žilina – 1686 Prešov): filozof, pedagóg, evanjelický kňaz, profesor evanjelického kolégia v Prešove. Bol jedným z vedúcich predstaviteľov tzv. prešovskej filozofickej školy. Viacero jeho prác bolo určených na vzdelávanie a pedagogické účely. V teológii predstaviteľ luteránskej ortodoxie. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 598 – 599.

¹⁵⁵ **LAJČIAK, Ján** (1875 Pribylina – 1918 Vyšná Boca): filológ, orientalista, evanjelický kňaz. Považovaný za zakladateľa modernej kulturológie na Slovensku, zaoberal sa aj orientálnou filológiou, ovládal viacero európskych i orientálnych jazykov. Autor diela Slovensko a kultúra (1921), kde sa venoval spoločenským, morálnym a kultúrno-historickým súvislostiam vývoja na Slovensku. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 607 – 608.

¹⁵⁶ **LAUČEK, Daniel Jonatán Záboj** (1846 Tisovec, okr. Rimavská Sobota – 1911 Nanticoke, PA, USA): básnik, prozaik, publicista, evanjelický kňaz. Jeho tvorba bola prechodom medzi romantizmom a realizmom, je autorom veršovaných hier, svoje politické názory uverejňoval v Národných novinách, prekladal z nemčiny a latinčiny. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 649 – 650.

¹⁵⁷ **LÁNI, Eliáš** (1575 Slovenské Pravno – 1618 Bytča): cirkevný hodnostár a evanjelický kňaz, teológ, básnik, spisovateľ. Významná osobnosť evanjelickej cirkvi obdobia reformácie, autor duchovných piesní a básní. Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 629 – 630.

¹⁵⁸ **LEŠKA, Štefan** (1757 Vrbovce – 1818 Kiskőrös, Maďarsko): spisovateľ, jazykovedec, novinár, evanjelický kňaz. Osvietenský vzdelanec, literát. Výsledky jeho jazykovedného výskumu sa stali podkladom pre prácu J. Dobrovského či J. Jungmannu (pre ich slovníky), prekladal poéziu a prózu, a to najmä z nemčiny Pozri: Bibliografický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 719.

¹⁵⁹ **LICHARD, Daniel Gabriel** (1812 Slovenská Ľupča – 1882 Skalica): evanjelický kňaz, učiteľ, redaktor, publicista. Propagátor a organizátor Ľudovýchovy, šíriteľ osvety, významná osobnosť novinárstva. Ideovo sa najviac prikláňal k J. Kollárovi, v jazykových otázkach oponoval štúrovcom. Podporovateľ a organizátor družstevného hnutia na Slovensku. V sporoch medzi Starou a Novou školou slovenskou podporoval Starú školu, neskôr martinské hnutie. Pozri: Bibliogra-

145. Lojko-Tisovský Gustáv¹⁶⁰
 146. Lombardini Alexander¹⁶¹
 147. Loos Jozef¹⁶²
 148. Madva František¹⁶³
 149. Magin Ján Baltazár¹⁶⁴
 150. Majer-Dlhomír Pol'ský Ondrej¹⁶⁵
 151. Majoch František¹⁶⁶
 152. Mallý-Dusarov Ján¹⁶⁷
 153. Maršall Petrovský Gustáv¹⁶⁸
-

lický lexikón Slovenska, ref. 136, s. 744 – 755.

¹⁶⁰ **LOJKO, Gustáv** (pseud. Hostivít Tisovský) (1843 Tisovec – 1871 Tisovec): pedagóg, spisovateľ. Pôsobil ako profesor na gymnáziu v Revúcej. Zostavovateľ Tatrana, autor príležitostnej poézie, fejtónov. Pozri: SEDLÁK, Imrich et al. Dejiny slovenskej literatúry I. Martin: Matica slovenská, 2009, s. 409.

¹⁶¹ **LOMBARDINI, Alexander** (1851 Bytča – 1897 Žilina): národovec, právnik, archivár, amatérsky historik, vlastivedný pracovník. Je autorom knihy Stručný dejepis slobodného mesta Žiliny. Finančne podporoval slovenskú tlač. Pozri: RIZNER, Ľudovít (ed.). Bibliografia písomníctva slovenského na spôsob slovníka od najstarších čias do konca r. 1900. III. diel, L – O. Turčiansky Sv. Martin: Matica slovenská, 1932, s. 106 – 107.

¹⁶² **LOOS, Jozef** (1839 Necpaly – 1878 Budapešť): jazykovedec, pedagóg, lexikograf. Pôsobil ako profesor na Gymnáziu v Banskej Bystrici, neskôr ako profesor v Budapešti. Pozri: KLIMOVÁ, Anna – LAUKOVÁ, Ol'ga. Kto bol kto v histórii Banskej Bystrice 1255 – 2000. Banská Bystrica: Štátна vedecká knižnica, 2002. 289 s.

¹⁶³ **MADVA, František** (1786 Skalica – 1852 Nitrianske Sučany): Ľudový lekár, bylinkár, katolícky kňaz. Založil si herbár, skúmal liečivé rastliny. Zaujímal sa o hygienu a životosprávu. Úspešne liečil kožné choroby, prejavy reumatizmu, vredy a kŕče. Udržiaval aktívne kontakty s predstaviteľmi národnobrodeneckého hnutia. Pozri: Slovenský biografický slovník (od roku 833 do 1990). IV. zväzok, M – Q. Martin: Matica slovenská, 1990, s. 18 – 19.

¹⁶⁴ **MAGIN, Ján Baltazár** (1681 Vrbové – 1734 Dubnica nad Váhom): katolícky kňaz, básnik, znalec práva, autor prvej národnej obrany Slovákov. Rozvinul úvahy o starobylosti Slovákov a kritizoval národnostný útlak. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 19 – 20.

¹⁶⁵ **MAJER, Andrej** (pseud. Dlhomír, Pol'ský) (1864 Kysucké Nové Mesto – 1935 Kysucké Nové Mesto): básnik, katolícky kňaz. Svoje literárne a publicistické príspevky uverejňoval vo viacerých novinách a časopisoch, gro jeho tvorby predstavovala poézia. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 27.

¹⁶⁶ **MAJOCH, František** (1890 Bardejov – 1919 Bertotovce): katolícky kňaz, stúpenec Československa. Po obsadení Prešova vojskami Maďarskej republiky rád musel utieť. V auguste 1919 bol zastrelený. Pozri: PETRAŠKO, Ľudovít. Na prahu slobody: zabudnutý mučeník František Majoch. In Prešovský denník korzár, 2003, roč. 5, č. 84, s. 9.

¹⁶⁷ **MALLÝ, Ján** (pseud. Dusarov, Ľudomil Slanický) (1829 Skalica – 1902 Ostrihom): katolícky kňaz a hodnostár, novinár, vydavateľ. Pôsobil ako vychovávateľ v rodine Koburgovcov, jeho zverencom bol neskorší bulharský cár Ferdinand Koburg. Aktívne sa zapájal do národného diania v 50 a 60. rokoch 19. storočia, svoje názory publikoval v novinách a časopisoch, r. 1865 sa s martiniským centrom rozšiel a prispeľ k sformovaniu Novej školy slovenskej; bol jej aktívnym protagonistom. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 51 – 52.

¹⁶⁸ **MARŠALL-PETROVSKÝ, Gustáv** (1862 Báčsky Petrovec – 1916 Chicago, USA): redaktor, spisovateľ. Študoval na právnickej akadémii v Prešove, aktívne sa zapájal do študentských spolkov, vystupoval proti maďarizácii. V roku 1892 emigroval do USA, spolupodieľal sa na založení krajaníckich spolkov v USA a aktivizoval sa v organizovaní krajaníckeho hnutia. Prispieval do novín, ale venoval sa aj písaniu beletrie, napr. z prostredia slovenských vystúhovacov v USA. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 86 – 87.

154. **Masník Tobiáš**¹⁶⁹
155. **Matunák Michal**¹⁷⁰
156. **Matuška Janko**¹⁷¹
157. **Matzenauer František**¹⁷²
158. **Máčaj Alexander**¹⁷³
159. **Medniansky Martin**¹⁷⁴
160. **Medvecký Karol**¹⁷⁵
161. **Mészáros Ondrej**¹⁷⁶
162. **Mičátek Ľudovít**¹⁷⁷
163. **Missuth Anton**¹⁷⁸
164. **Mišík Štefan**¹⁷⁹

¹⁶⁹ **MASNÍK, Tobiáš** (1640 Zemianske Kostoľany – 1697 Uhrovec): evanjelický kňaz, spisovateľ, pedagóg. Svoje prenasledovanie a životné osudy z obdobia rekatolizácie zachytil v próze, gro jeho prác predstavujú texty s náboženskou problematikou. Vyzdvihoval starobylosť a vznešenosť slovenského jazyka. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 100 – 101.

¹⁷⁰ **MATUNÁK, Michal** (1866 Šurany – 1932 Kremnica): katolícky kňaz, historik, zberateľ ľudových piesní. V Kremnici sa zoznámil s P. Križkom a zanietil sa za archivársku prácu, v Krupine usporiadal mestský archív, založil múzeum a tlačiareň. Bol autorom viacerých významných historickej štúdií i monografie o dejinách Kremnice. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 114 – 115.

¹⁷¹ **MATUŠKA, Janko** (1821 Dolný Kubín – 1877 Dolný Kubín): študoval na evanjelickom lýceu v Bratislave, aktívny účastník povstania v r. 1848 – 1849, popredný štúrovec, literárne činný, tvoril balady na motívy ľudových piesní, autor textu hymnickej piesne Nad Tatrou sa blýska. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 117 – 118.

¹⁷² **MATZENAUER, František Otto** (1845 Beňov – 1901 Trnava): spisovateľ, hudobný skladateľ, venoval sa osvete, autor viacerých učebník pre slovenské školy, dirigent a autor viacerých prekladov z nemčiny. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 119 – 120.

¹⁷³ **MÁČAJ, Alexander** (1660 ? – 1722 Marianka, Bratislava): venoval sa náboženskej tvorbe, písal v slovakizovanej češtine, mních a neskôr predstavený v kláštore v Marianke. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 11.

¹⁷⁴ **MEDŇANSKÝ, Martin** (1840 Divinka – 1899 Závažie-Istebník): katolícky kňaz, spisovateľ, prisipievať do novín a časopisov vrátane slovenskej krajanskej tlače v Amerike, prekladal z maďarčiny, polštiny, nemčiny. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 135.

¹⁷⁵ **MEDVECKÝ, Karol Anton** (1875 Oravský Podzámok – 1937 Bojnice): katolícky kňaz a hodnostár, historik, etnograf. Aktívne sa zúčastňoval na politickom živote, signatár Martinskej deklarácie z r. 1918, autor knihy Slovenský prevrat. Orientoval sa na biografické portréty osobnosti, zhodnotil život a dielo Andreja Kmeťa a ī. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 137 – 138.

¹⁷⁶ **MÉSAROŠ, Ondrej (Mészáros)** (1741 Varín – 1812 Nitra): katolícky kňaz a hodnostár, spisovateľ, bernolákovec, predstaviteľ Slovenského učeného tovarišstva, vo vlastnej tvorbe využíval a šíril bernolákovčinu. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 154 – 155.

¹⁷⁷ Pravdepodobne **MIČÁTEK, Ľudovít Alexander** (1874 Kisač – 1928 Viedeň): právnik, organizátor politického a kultúrneho života dolnozemských Slovákov, aktívny aj v politickom živote Slovákov v rámci Kráľovstva Srbov, Chorvátov a Slovincov – presadzoval zavedenie slovenčiny na stredné školy v tejto krajine. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 160 – 161.

¹⁷⁸ **MISSUTH, Anton (Mišíth)** (1866 Donovaly – 1935 Prievidza): katolícky kňaz, organizoval národný, kultúrny a cirkevný život, šíritel ľudovej osvety, príležitostne písal náboženské básne. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 200.

¹⁷⁹ **MIŠÍK, Štefan** (1843 Liptovský Mikuláš-Ondrašová – 1919 Spišské Podhradie): katolícky kňaz a hodnostár, venoval sa etnológii, histórii a folkloristike Spiša. Udržiaval písomný styk s viacerými poprednými osobnosťami slovenského politického života na prelome 19. a 20. storočia.

165. Mocko Ján¹⁸⁰
 166. Mošovský/Mossoczy Zachariás¹⁸¹
 167. Moyzes Štefan¹⁸²
 168. Mráz František¹⁸³
 169. Mudroň Pavel¹⁸⁴
 170. Murgaš Jozef¹⁸⁵
 171. Najmar Ján¹⁸⁶
 172. Nosák-Nezabudov Ignác¹⁸⁷
 173. Ormis Samuel¹⁸⁸
 174. Országh-Hviezdoslav Pavol¹⁸⁹
 175. Osvald František Richard¹⁹⁰

Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 196 – 197.

¹⁸⁰ **MOCKO, Ján** (1843 Senica – 1911 Senica): evanjelický kňaz a hodnostár, venoval sa literárnohistorickému výskumu, spracoval biografie viacerých predstaviteľov slovenskej literatúry, zbieranaj historické náboženské piesne. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 205 – 206.

¹⁸¹ **MOŠOVSKÝ, Zachariás** (1542 Považany-Mošovce – 1587 Viedeň): katolícky kňaz a hodnostár, humanistický vzdelenec, od r. 1582 nitriansky biskup a župan Nitrianskej stolice. Zaoberal sa cirkevným právom, venoval sa aj histórii a básnickej tvorbe. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 225.

¹⁸² **MOYZES, Štefan** (1797 Veselé – 1869 Žiar nad Hronom): katolícky kňaz, aktívny organizátor slovenského národného života, v roku 1861 bol na čele delegácie, ktorá odovzdala panovníkovi Memorandum slovenského národa, prvý predseda Matice slovenskej, prispel i k založeniu Spolku sv. Vojtecha. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 229 – 231.

¹⁸³ **MRÁZ, František** (1835 Žilina – 1884 Užhorod): učiteľ, jazykovedec, zaslúžil sa o poslovenčenie banskobystrického gymnázia, r. 1864 vydal učebnicu slovenčiny; spoluorganizátor Matice slovenskej, po obvinení z panslavizmu bol preložený do Užhorodu. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 233.

¹⁸⁴ Pravdepodobne **MUDROŇ, Pavol** (1835 Čabradský Vrbovok – 1914 Těšín): právnik, pomáhal pripravovať memorandové zhromaždenie, zakladajúci člen Matice slovenskej, organizátor a herec ochotníckych predstavení. Stál na čele Slovenskej národnej strany, kde spolutvoril ideové zameranie slovenskej politiky, patril ku kľúčovým politickým osobnostiam druhej polovice 19. storočia. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 238 – 239.

¹⁸⁵ **MURGAŠ, Jozef** (1864 Tajov – 1929 Wilkes-Barre, USA): katolícky kňaz, vynálezca, priekopník rádiotelegrafie, angažoval sa v krajanskom živote vo Wilkes-Barre, signatár Pittsburgskej dohody. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 247 – 248.

¹⁸⁶ **NAJMAR, Ján Krstiteľ** (1696 Trnava – 1766 Pezinok): katolícky kňaz, spisovateľ, venoval sa historicko-geografickej práci, barokový spisovateľ využívajúci slovakizovanú češtinu. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 260.

¹⁸⁷ **NOSÁK, Timotej Ignác Bohuslav** (pseud. Nezabudov) (1818 Tisovec – 1877 Sabinov): spisovateľ, prekladateľ. Udržiaval početné kontakty so štúrovciami, účastník Slovanského zjazdu v Prahe, povstania v r. 1848 – 1849, básnik, publicista, redigoval Slovenské národné noviny a Orla tatranského. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 295 – 296.

¹⁸⁸ **ORMIS, Samuel** (1824 Revúca – 1875 Revúca): evanjelický kňaz, učiteľ, v r. 1863 – 1874 profesor na Gymnáziu v Revúcej, aktívne sa zapájal do politického života, organizátor slovenského školstva, aktívny publicista, zbieranaj povesti a rozprávky, pokúsil sa aj o vlastnú dramatickú tvorbu. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 347 – 348.

¹⁸⁹ **ORSZÁGH-HVIEZDOSLAV, Pavol** (1849 Vyšný Kubín – 1921 Dolný Kubín): kľúčová osobnosť slovenskej kultúry a literatúry poslednej tretiny 19. storočia a začiatku 20. storočia. Vyštudoval právo, mal vlastnú advokátsku prax. Jeho literárne dielo je veľmi rozsiahle. Pozri: SEDLÁK, ref. 160, s. 461 – 466.

¹⁹⁰ **OSVALD, František Richard** (1845 Hodruša-Hámre – 1926 Trnava): katolícky kňaz a hod-

- 176. Ottmayer Anton¹⁹¹
- 177. Palárik Ján¹⁹²
- 178. Paleš Juraj¹⁹³
- 179. Palkovič Juraj¹⁹⁴
- 180. Palšovič Anton¹⁹⁵
- 181. Popánek Juraj¹⁹⁶
- 182. Pauliny Ladislav¹⁹⁷
- 183. Pauliny-Tóth Viliam¹⁹⁸
- 184. Penzel Anton¹⁹⁹

nostár, vydavateľ, organizátor literárnych podujatí, autor náboženských učebníc a príručiek, v r. 1919 – 1926 predseda Matice slovenskej, redigoval desiatky kníh. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 357 – 358.

¹⁹¹ OTTMAYER, Anton (1796 Žilina – ?): právnik, profesor na Právnickej fakulte Peštianskej univerzity, aktívny člen peštibudínskeho kruhu slovenských vzdelancov, znalec práva, usiloval sa aj o vlastnú tvorbu, ktorú publikoval v novinách a almanachoch. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 360.

¹⁹² PALÁRIK, Ján (1822 Raková – 1870 Majcichov): dramatik, novinár, katolícky kňaz, aktívne sa zapájal do politického diania, v r. 1848 – 1849 bol pod policajným dozorom, obhajoval štúrovský jazyk, podporoval federalistickú koncepciu spojenia slovanských národov v monarchii, spolu-zakladateľ Matice slovenskej, podporovateľ slovenských gymnázií. Zakladal a redigoval časopis Cyril a Method, v jeho literárnej tvorbe dominovala dramatická tvorba. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 372 – 373.

¹⁹³ PALEŠ, Juraj (1753 Kľačno – 1833 Spišské Podhradie): katolícky kňaz a hodnostár, od roku 1819 riaditeľ prvého slovenského učiteľského ústavu v Spišskej Kapitule, zakladal školy a fondy na podporu študentov. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 374.

¹⁹⁴ PALKOVIČ, Juraj (1763 Veľké Chlievany – 1835 Ostrihom): katolícky kňaz a hodnostár, člen Slovenského učeného tovarišstva, popularizátor bernolákoviny, vydavateľ, redigoval Bernolákov Slovár, prekladateľ z latinčiny a gréčtiny, vlastnil bohatú knižnicu a numizmatickú zbierku. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 385.

PALKOVIČ, Juraj (1769 Rimavská Baňa – 1850 Bratislava): spisovateľ, vydavateľ, pedagóg, profesor na Katedre reči a literatúry slovenskej na lýceu v Bratislave, v r. 1828 – 1829 predseda Spoločnosti československej, vydavateľ, redaktor, publicista. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 385 – 386.

¹⁹⁵ PALŠOVIČ, Anton (1771 Trnava – 1864 Bratislava): katolícky kňaz, spolupracovník bernolákovcov, zakladajúci člen Slovenského učeného tovarišstva, autor literatúry s náboženskými motívmi. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 386.

¹⁹⁶ Pravdepodobne PAPÁNEK, Juraj (1738 Kuklov – 1802 Olasz, Maďarsko): katolícky kňaz, autor viacerých prác venovaných historii, je autorom prvých slovenských národných dejín Historia gentis Slavae (1780). Pozri: MARSINA, Richard. Historik Juraj Papánek (1738 – 1802): k 200. výročiu smrti. In Historický zborník, 2002, roč. 12, č. 1 – 2, s. 266 – 268.

¹⁹⁷ PAULINY, Ladislav (1815 Bošáca – 1906 Senica): evanjelický kňaz, blízky spolupracovník L. Štúra, aktívne sa zúčastnil na všetkých dobrovoľníckych výpravách v r. 1848 – 1849, venoval sa vlastnej literárnej tvorbe, ale je aj autorom historických prác a niekoľkých biografických portrétov. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 409 – 410.

¹⁹⁸ PAULINY-TÓTH, Viliam (1826 Senica – 1877 Martin): spisovateľ, novinár, redaktor, podpredseda Matice slovenskej, zaoberal sa aj literárnom kritikou, aktívne sa podieľal na memorando-vých udalostiach, bol členom delegácie na uhorskem sneme, člen rôznych spolkov, redigoval viaceré časopisy a významne sa podieľal na organizácii politického života na Slovensku. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 411 – 412.

¹⁹⁹ PENZEL, Anton (1810 Kráľova Lehota – 1886 Banská Bystrica): evanjelický kňaz, priekopník ovocinárstva, zakladateľ ovocných sadov, autor odbornej literatúry na túto tému. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 432.

185. Petian Daniel²⁰⁰
 186. Petrovič Jozef²⁰¹
 187. Piator Ambro²⁰²
 188. Pilárik Štefan²⁰³
 189. Plachý Ondrej²⁰⁴
 190. Plošic Július²⁰⁵
 191. Podhradský Jozef²⁰⁶
 192. Pozdech Jozef²⁰⁷
 193. Pribiš Daniel²⁰⁸
 194. Príhoda Pavol²⁰⁹
 195. Rabček Ondrej²¹⁰

²⁰⁰ **PETIAN, Daniel** (1772 Polichno – 1828 Príbelce): evanjelický kňaz, autor prác o dejinách evanjelickej cirkvi v Uhorsku, podporoval slovenskú literatúru. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 442.

²⁰¹ **PETROVIČ, Jozef** (1814 Turá Lúka – 1843 Turá Lúka): katolícky kňaz, spolupracovník Jána Hollého, pripravil aj jeho životopis. Prekladal z nemčiny, sám bol literárne činný. Pozri: RIZNER, Ľudovít (ed.). Bibliografia písomníctva slovenského na spôsob slovníka od najstarších čias do konca r. 1900. IV. diel, P – R. Turčiansky Sv. Martin: Matica slovenská, 1932, s. 53 – 54.

²⁰² Pravdepodobne: **PIETOR, Ambro** (1843 Bobroveč – 1906 Martin): právnik, redaktor Pešťbudínskych vedomostí, v r. 1874 – 1898 zodpovedný redaktor Národných novín, redaktor a vydavateľ časopisu Národný hlásnik. Organizátor a funkcionár spolkov. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 459 – 460.

²⁰³ **PILÁRIK, Štefan** (1615 Očová – 1693 Neusalza-Spremberg): evanjelický kňaz, prekladateľ náboženskej literatúry, autor autobiografických prác z tureckého zajatia, používal slovakizovanú češtinu. Jeho syn Štefan (1644 Dolná Strehová – 1720 Röhrdorf) sa rovnako venoval písaniu náboženskej literatúry. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 465 – 466.

²⁰⁴ **PLACHÝ, Ondrej** (pseud. Honoribus) (1755 Zemiansky Vrbovok – 1810 Nové Mesto nad Váhom): evanjelický kňaz, autor oslavných básni, spresnil Lutherovu biografiu, autor viacerých historických prác, osvietenský učenec. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 477 – 478.

²⁰⁵ **PLOŠIC, Július** (1819 Budča – 1899 Kremnica): publicista, venoval sa osveti, katolícky kňaz, aktívny účastník memorandového zhromaždenia, spoluzakladateľ Matice slovenskej a Gymnázia v Kláštore pod Znievom. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 488 – 489.

²⁰⁶ **PODHRADSKÝ, Jozef** (1823 Skalica – 1915 Svetozarevo): spisovateľ, pedagóg, evanjelický kňaz, neskôr prestúpil k pravoslávnej cirkvi, literárne činný, ľažisko jeho pôsobenia bolo v dramatickej tvorbe, realizoval sa aj na publicistickom poli. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 493 – 494.

²⁰⁷ **POZDECH, Jozef** (1811 Trnava – 1878 Budapešť): vynálezca, podnikateľ, vlastník kováčskej dielne, v ktorej aplikoval nové postupy, skúšal vlastné vynálezy, člen Matice slovenskej, jeden z popredných predstaviteľov Novej školy slovenskej, jeho vynálezy boli opakovane oceňované na rôznych výstavách. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 530 – 531.

²⁰⁸ **PRIBIŠ, Daniel** (1580 Liptovská Teplá – 1645 Spišský Hrhov): zostavovateľ prvej zbierky duchovnej lyriky na Slovensku, do spevníka zaradil piesne prevažne slovenského pôvodu, zvyšok tvorili preklady z latinčiny a nemčiny. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 538.

²⁰⁹ **PRÍHODA, Pavol** (1840 Skalica – 1908 Borský Mikuláš): katolícky kňaz, spisovateľ. V literárnej tvorbe sa venoval najmä náboženským motívm, spoluorganizoval ochotnícke divadlo, aktívne sa zaujímal o včelárstvo. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 163, s. 542.

²¹⁰ Pravdepodobne **RABČEK, Andrej** (1712 Považská Bystrica – 1792 Malý Cetín): katolícky kňaz a cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ, venoval sa aj historii, dejinám napr. Spišskej kapituly a prepoštstva. Pozri: Slovenský biografický slovník, V. zväzok, R – Š. Martin: Matica slovenská, 1992, s. 12.

- 196. Radlinský Ondrej²¹¹
- 197. Rázus Martin²¹²
- 198. Rehák Rupert²¹³
- 199. Rešetka Michal²¹⁴
- 200. Reuss Gustáv²¹⁵
- 201. Ribay Juraj²¹⁶
- 202. Rizner Ľudovít²¹⁷
- 203. Robík Ján²¹⁸
- 204. Rohoň Juraj²¹⁹
- 205. Rovnianek Peter²²⁰

²¹¹ Pravdepodobne **RADLINSKÝ, Andrej Ľudovít** (1817 Dolný Kubín – 1879 Kúty) jazykovedec, redaktor, organizátor národnno-kultúrneho života, spisovateľ, katolícky kňaz, propagátor česko-slovenskej vzájomnosti, v revolúcii v r. 1848 – 1849 organizoval dobrovoľníkov, spoluzakladateľ Matice slovenskej, spoluzakladateľ Spolku sv. Vojtecha, jeho doživotný čestný predseda, aktívnu literárnu činnosťou popularizoval používanie slovenčiny, redaktor vo viacerých novinách. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 16 – 18.

²¹² **RÁZUS, Martin** (1888 Liptovský Mikuláš – 1937 Brezno): básnik, publicista, politik, evanjelický farár, v rokoch 1929 – 1937 predseda Slovenskej národnej strany, stúpenec autonomizmu, v rokoch 1929 – 1937 poslanec Národného zhromaždenia. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 49 – 51.

²¹³ **REHÁK, Rupert** (1863 Smolinské – 1929 Mariazell, Rakúsko): po emigrovaní do USA pracoval medzi krajanmi v Binghamtone, podporoval národné podujatia, neskôr sa vrátil do Rakúska, písal náboženské verše i politické úvahy. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 56.

²¹⁴ **REŠETKA, Michal** (1794 Bobot – 1854 Horná Súča): katolícky kňaz, bernolákovec, zberateľ slovenských kníh, zhromaždil rozsiahlu zbierku slovenských tlačí, zhromažďoval údaje o slovenských autoroch, šíriteľ a editor slovenskej literatúry. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 69 – 70.

²¹⁵ **REUSS, Gustáv** (1818 Revúca – 1861 Revúca): lekár, vedec, zaujímal sa o botaniku, položil základ botanickej terminológie v slovenčine, písal vlastivedné práce o Gemeri (vrátane historicých, jazykových a archeologických súvislostí), zaujímal sa o etnológiu, zbieraný folkloristický materiál, písal slovakizovanou češtinou. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 71 – 72.

²¹⁶ **RIBAY, Juraj** (1754 Bánovce nad Bebravou – 1812 Savino Selo, Srbsko): popredný predstaviteľ osvietenstva, slavista, venoval sa zberateľskej práci, zostavil rozsiahlu knižnicu slovacík a bohemík, propagátor používania slovenského jazyka, zaoberal sa aj štúdiom dialektov, venoval sa ľudových chove, osvete a redaktorskej činnosti. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 83 – 84.

²¹⁷ **RIZNER, Ľudovít Vladimír** (1849 Bošáca – 1913 Bošáca): bibliograf, historik, spisovateľ, jazykovedec, pedagóg, propagátor pedagogiky založenej na princípoch J. A. Komenského, prízvukoval význam knižníc pre vzdelanosť, jeho celoživotným dielom bola Bibliografia písomníctva slovenského na spôsob slovníka od najstarších čias do konca roka 1900. Pôsobil tiež ako redaktor a venoval sa zhromažďovaniu etnologickejho materiálu. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 97 – 99.

²¹⁸ **ROBÍK, Ján Alojz** (1648 Stupava – 1701 Trnava): katolícky kňaz a spisovateľ, prekladateľ z latinčiny. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 99.

²¹⁹ **ROHOŇ, Juraj** (1773 Horný Kalník – 1831 Hložany, Srbsko): predstaviteľ dolnozemských Slovákov, organizátor tamojšieho kultúrneho života, šíriteľ osvety, spisovateľ. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 103 – 104.

²²⁰ **ROVNIANEK, Peter Víťazoslav** (1867 Dolný Hričov – 1933 Hornitos, USA). V roku 1888 sa vystúpalo do USA. Hoci vyštudoval teológiu, kňazskej práci sa nevenoval. Organizátor spolkového a kultúrneho života Slovákov v USA, spoluzakladateľ Slovenskej ligy v Amerike, podnikateľ, venoval sa aj literárnej činnosti a publicistike. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 126.

206. Roy Vladimír²²¹
 207. Rožňay Samuel²²²
 208. Rudnay Alexander²²³
 209. Rúčka Štefan²²⁴
 210. Salva Karol²²⁵
 211. Sambucus-Boza²²⁶
 212. Sasinek Franko Vítazoslav²²⁷
 213. Semian Michal²²⁸
 214. Severini Ján²²⁹
 215. Simonides Ján²³⁰

²²¹ ROY, Vladimír (1885 Adamovské Kochanovce – 1936 Starý Smokovec): básnik, prekladateľ, evanjelický kňaz, účastník poriad Československej jednoty v Luhačoviciach, básnik druhej vlny slovenskej moderny, prekladal z viacerých európskych jazykov. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 128 – 129.

²²² ROŽŇAY, Samuel (1787 Zvolen – 1815 Banská Bystrica): básnik, prekladateľ, pedagóg, evanjelický kňaz, jeden z prvých umeleckých prekladateľov v slovenskej literatúre, venoval sa aj publicistike. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 134.

²²³ RUDNAY, Alexander (1760 Považany-Sväty Kríž – 1831 Ostrihom, Maďarsko): katolícky kňaz a cirkevný hodnostár, spisovateľ, od roku 1819 ostrihomský arcibiskup, od r. 1828 kardinál. Patril medzi osvetenských vzdelancov, podporoval cirkevné školstvo a jeho rozvoj, hlásil sa k slovenskej národnej príslušnosti, podporoval A. Bernoláka, mecen Slovenského učeného tovarišstva. Pozri: KÄFER, István (ed.) Alexander Rudnay a jeho doba/Rudnay Sándor és kora. Ostrihom – Trnava: Rudnay Sándor Kulturális és Városvédő Egyesület – Spolok svätého Vojtecha, 1998. 188 s.

²²⁴ RÚČKA, Štefan (1825 Trnava – 1904 Veľké Kostoľany): historik, publicista, katolícky kňaz, autor monografie o Trnave a Hlohovci, istý čas redaktor Cyrilla a Methoda, člen Matice slovenskej, prispievateľ do slovenských novín. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 136.

²²⁵ SALVA, Karol (1849 Liptovská Sielnica – 1913 Cleveland, USA): pedagóg, organizátor krajan-ského života v USA, evanjelický kňaz. Veľa energie venoval vydavateľskej a redaktorskej čin-nosti, kníhtlačiar v Ružomberku. Značnú časť jeho práce tvorili ľudovýchovné, osvetové a pe-dagogické príručky. R. 1909 emigroval do USA, aktivizoval sa v krajanском hnutí a prispieval do slovenských novín. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 171 – 172.

²²⁶ SAMBUCUS, Ján (pseud. Boza) (1531 Trnava – 1584 Viedeň): univerzitný profesor, numizmatik, básnik, zberateľ rukopisov, udržiaval kontakty s poprednými humanistami svojej doby, znalec a prekladateľ anticej literatúry, majiteľ rozsiahlej knižnice tlačených a rukopisných diel, od r. 1558 dvorný radca Ferdinanda I. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 174 – 175.

²²⁷ SASINEK, František Vítazoslav (1839 Skalica – 1914 Graz, Rakúsko): historik, archivár, profesor, od roku 1865 opatrovateľ zbierok Matice slovenskej, archivár, redaktor Letopisu Matice slo-venskej. Jeho celoživotnou záľubou bola história, patril k najaktívnejším slovenským historikom druhej polovice 19. storočia, zaujímal ho najmä najstaršie dejiny Slovenska a Slovákov, usiloval sa dokázať starobylosť Slovákov, ako učiteľ napísal aj niekoľko učebníč. Pozri: Slovenský bio-grafický slovník, ref. 210, s. 179 – 181.

²²⁸ SEMIAN, Michal (1741 Vrádište – 1812 Pezinok): evanjelický farár, básnik, prekladateľ, vydal aj prácu venujúcu sa dejinám Uhorska, prekladal z maďarčiny. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 202.

²²⁹ SEVERINI, Ján (1716 Dolná Strehová – 1789 Banská Štiavnica): v r. 1755 – 1789 rektor Gymnázia v Banskej Štiavnici, učiteľ, venoval sa prírodným vedám, ale aj filozofii. Jeho knižná tvorba bola zameraná na potreby gymnázia, ktoré viedol, bol autorom niekoľkých učebníč. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 212.

²³⁰ SIMONIDES, Ján (1639 Bijacovce – 1674 Myjava-Turá Lúka): jezuita, misionár, viedol asketický život. V roku 1950 bol vyhlásený za blahoslaveného. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 260.

- 216. Sinapius-Horčička Daniel²³¹
- 217. Sklenár Juraj²³²
- 218. Slotta Juraj²³³
- 219. Slušný Ignác²³⁴
- 220. Smrtník Benigmus²³⁵
- 221. Sólši Benedikt²³⁶
- 222. Straka Jozef²³⁷
- 223. Šafárik Pavol Jozef²³⁸
- 224. Ščasný Jozef²³⁹
- 225. Šimko Adalbert²⁴⁰

SIMONIDES, Ján (1648 Spišské Vlachy – 1708 Banská Bystrica): študoval na evanjelickom kolegiu v Prešove. Autor prác memoárového a cestopisného charakteru, kde si značil svoje zážitky zo súdu, väzenia a následných galejí, na ktoré sa dostał po odhalení Vešeléniho sprisahania. Preferoval používanie národných jazykov. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 260.

²³¹ **SINAPIUS-HORČIČKA, Daniel** (1640 Sučany – 1688 Levoča): evanjelický kňaz, spisovateľ. Pôsobil ako kazateľ na rôznych miestach. R. 1673 musel spolu s rodinou odísť na 10 rokov do výhnanstva. Bol literárne činný, venoval sa poézií, písal v latinčine, slovenčine aj češtine, odporúčal používanie domáceho jazyka. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 261 – 262.

²³² **SKLENÁR, Juraj** (1744 Spišské Tomášovce – 1790 Bratislava): pedagóg, historik, jezuita. Najvýznamnejšie je jeho dielo Najstaršia poloha Veľkej Moravy a prvý vpád a nájazd Maďarov na ňu, v ktorom bránil rovnoprávnosť Slovákov v Uhorsku. Vydal aj ďalšie diela, v ktorých sa venoval Veľkej Morave. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 272.

²³³ **SLOTA, Juraj** (Slotta) (1819 Rajec – 1882 Leopoldov): pedagóg, publicista, katolícky kňaz, prvý správca Spolku sv. Vojtecha, redaktor katolíckych periodík, účastník memorandového zhromaždenia, spoluzakladateľ Matice slovenskej. Venoval sa aj osvetre a publicistike. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 294 – 295.

²³⁴ **SLUŠNÝ, Ignác V.** (1828 Liptovský Trnovec – 1882 Liptovský Trnovec): spisovateľ, prekladateľ. Vedúca osobnosť peštianskej slovenskej akademickej mládeže, blízky spolupracovník A. Radlinského, publicisticky prispieval do viacerých slovenských periodík, zaoberal sa aj filológiou. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 296 – 297.

²³⁵ Pravdepodobne: **SMRTNÍK, Benignus Juraj** (1650 Žiar nad Hronom – 1710 Naháč): františkán, náboženský spisovateľ, autor náboženských próz s typickými črtami baroka. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 305.

²³⁶ **SÓLŠI, Benedikt** (1609 Rybník okr. Levice – 1656 Kláštor pod Znievom): jezuita, zostavovateľ zborníka *Cantus catholici*, prvého slovenského katolíckeho tlačeného spevníka. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 313.

²³⁷ **STRAKA, Jozef** (? – ?): katolícky kňaz, pôsobil v Borovciach, autor náboženských textov. Pozri: RIZNER, Ľudovít (ed.). *Bibliografia písomníctva slovenského na spôsob slovníka od najstarších čias do konca r. 1900*. V. diel, S – Š. Turčiansky Sv. Martin: Matica slovenská, 1933, s. 177.

²³⁸ **ŠAFÁRIK, Pavol Jozef** (1795 Kobeliarovo – 1861 Praha): básnik, historik, etnograf, slavista. Svojím dielom hlboko ovplyvnil štúrovcov. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 424 – 425. SEDLÁK, Imrich (ed.). *Pavol Jozef Šafárik a slovenské národné obrozenie*. Zborník z vedeckej konferencie. Martin: Matica slovenská, 1989. 411 s. Pavol Jozef Šafárik a slavistika. Prešov – Martin: UPJŠ – Matica slovenská, 1996. 547 s.

²³⁹ **ŠČASNÝ, Jozef** (1813 Borský Mikuláš – 1889 Bratislava): katolícky kňaz, príslušník mladej generácie bernolákovcov. Značný majetok venoval na podporu chudobných študentov, prispieval na vydávanie periodík a rôznych tlačovín, zakladajúci člen Matice českej a Matice slovenskej, podporovateľ národnno-kultúrnych aktivít. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 436.

²⁴⁰ **ŠIMKO, Vojtech** (Adalbert) (1759 Kňažice – 1827 Trnava): bernolákovec, františkánsky mních, neskôr kňaz, zakladajúci člen Slovenského učeného tovarišstva, diela zväčša písal v bernolákovčine. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 455 – 456. RIZNER, ref. 237, s. 217 – 218.

226. Škultéty August Horislav²⁴¹
 227. Šoltésová-Maróthy Elena²⁴²
 228. Štefanovič Samuel²⁴³
 229. Štefánik Milan Rastislav²⁴⁴
 230. Štúr Dioníz²⁴⁵
 231. Štúr Ľudovít²⁴⁶
 232. Šuhajda Ľudovít²⁴⁷
 233. Šujánsky František²⁴⁸
 234. Šulek Bohuslav²⁴⁹
 235. Tablic Bohuslav²⁵⁰

²⁴¹ ŠKULTÉTY, August Horislav (1819 Veľký Krtíš – 1892 Kraskovo): pedagóg, spisovateľ, evanjelický farár, príslušník štúrovskej generácie, žiak Ľudovíta Štúra, popredný člen Tatrína, venoval sa aj literárnej tvorbe, osvetovej činnosti, bol prvý pedagóg a riaditeľ Gymnázia v Revúcej, venoval sa tiež zberu slovenskej ľudovej literatúry. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 471 – 472.

²⁴² ŠOLTÉSOVÁ, Elena Maróthy (1855 Krupina – 1939 Martin): spisovateľka, zakladateľka ženského hnutia a dievčenského školstva, popredná predstaviteľka spolku Živena. Venovala sa aj redaktorskej a publicistickej práci. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 487 – 488.

²⁴³ ŠTEFANOVIČ, Samuel Dobroslav (1822 Banská Bystrica – 1910 Kremnica): publicista, redaktor, kapitán slovenských dobrovoľníkov v revolúcii v r. 1848 – 1849, spoluiniciátor memorandového zhromaždenia. Venoval sa aj publicistike a literárnej kritike. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 514 – 515.

²⁴⁴ ŠTEFÁNIK, Milan Rastislav (1880 Košariská – 1919 Ivanka pri Dunaji): vedec, astronóm, letec, politik, generál. Pozri napríklad: ČAPLOVIČ, Miloslav – FERENČUHOVÁ, Bohumila – STANOVÁ, Mária (eds.). Milan Rastislav Štefánik v zrkadle prameňov a najnovších poznatkov historiografie. Bratislava: Vojenský historický ústav, 2010, 288 s. KŠÍŇAN, Michal. Milan Rastislav Štefánik. Brno: Computer press, SNA, 2012, 64 s.

²⁴⁵ ŠTÚR, Dionýz (1827 Beckov – 1893 Viedeň): prírodovedec, geológ, v r. 1885 – 1892 riaditeľ Ríšskeho geologického ústavu vo Viedni, geológ svetového mena, autor viacerých priekopníckych prác a výskumov. Patril medzi zakladajúcich členov Matice slovenskej. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 529 – 530.

²⁴⁶ ŠTÚR, Ľudovít (1815 Uhrovec – 1856 Modra): kodifikátor spisovnej slovenčiny, politik, jazykovedec, pedagóg, básnik, publicista. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 532 – 535.

²⁴⁷ ŠUHAJDA, Ľudovít Matej (1806 Banská Štiavnica – 1872 Banská Štiavnica): publicista, učiteľ, evanjelický kňaz, v r. 1840 – 1854 profesor na evanjelickom lýceu v Banskej Štiavnici, autor národnej obrany Slovákov, podporovateľ slovenských kultúrnych podujatí a vzdelávacích ústavov. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 539 – 540.

²⁴⁸ Pravdepodobne: ŠUJANSKÝ, František (1832 Rajec – 1907 Český Těšín): jazykovedec, etnograf, katolícky kňaz. Osobne sa poznal s mnohými národovcami, zakladajúci člen a stály podporovateľ programu Slovenskej národnej strany. Venoval sa jazykovede, štúdiu nárečí, ale zbieraním aj slovenské rozprávky, piesne a porekadlá, pozornosť venoval i onomastike, šíril knihy a venoval sa osvete. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 541 – 542.

²⁴⁹ ŠULEK, Bohuslav Karol (1816 Sobotište – 1895 Záhreb): prírodovedec, redaktor, väčšinu života prežil v Chorvátsku, písal učebnice, venoval sa prírodným vedám, ale aj jazykovede. Istý čas pôsobil ako tajomník akadémie vied v Záhrebe. Pozri: Slovenský biografický slovník, ref. 210, s. 544.

²⁵⁰ TABLIC, Bohuslav (1769 České Brezovo – 1832 Hontianske Moravce): evanjelický kňaz, básnik, prekladateľ. Popri básnickej tvorbe sa venoval zhromažďovaniu, štúdiu a vydávaniu diel starších slovenských básnikov, pripravil aj niekoľko literárnovedných profilov starších slovenských básnikov. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, VI. zväzok, T – Ž. MAŤOVČÍK, Augustín (ed.). Martin: Matica slovenská, 1994, s. 13 – 14.

236. Tamaškovič Martin²⁵¹
237. Tamáši Mikuláš²⁵²
238. Timko Anton²⁵³
239. Timko Samuel²⁵⁴
240. Tomášik Samuel²⁵⁵
241. Tomkuliak Peter²⁵⁶
242. Truchlý-Sytniansky Ondrej²⁵⁷
243. Tvrdý Peter²⁵⁸
244. Tvrdý Štefan²⁵⁹
245. Uram-Podtatranský Gregor²⁶⁰

²⁵¹ **TAMAŠKOVIČ, Martin Branislav** (1803 Dechtice – 1872 Trnava): národnokultúrny pracovník v Trnave. Stúpenec bernolákovčiny, neskôr prívrženec štúrovcov. Člen Tatrína, dôstojník Slovenského dobrovoľníckeho zboru v revolúcii v r. 1848 – 1849, zakladajúci člen Matice slovenskej a Spolu sv. Vojtechu, príležitostne písal básne. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 25 – 26.

²⁵² **TAMÁŠI, Mikuláš** (17. – 18. stor.): žilinský mešťan, v r. 1687 – 1717 notár mesta Žilina, podporovateľ a šíritel rekatolizačného úsilia. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 25.

²⁵³ **TIMKO, Anton Emanuel** (1843 Selce – 1903 Podkriván): písal cestopisne a humoristicky ladenú prózu, beletrizoval náboženské poučenia i hospodárske rady. Vo viacerých časopisoch publikoval preklady a venoval sa aj rôznorodým kratším literárnym žánrom. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 69 – 71.

²⁵⁴ **TIMKO, Samuel** (1675 Trenčianska Turná – 1736 Košice): zakladateľská osobnosť modernej kritickej historiografie, vysokoškolský profesor. Venoval sa historicko-geografickému výskumu, vydal aj zbierku biografií kardinálov, venoval sa spracovaniu uhorských dejín. Voči tzv. podmaniteľskej teórii postavil tzv. pohostinnú teóriu o priatí Maďarov. Pozornosť venoval aj Veľkej Morave a jej predstaviteľom. Výrazne ovplyvnil ďalších slovenských historikov. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 70 – 71.

²⁵⁵ **TOMÁŠIK, Samuel** (1813 Gemerské Teplice – 1887 Chyžné): evanjelický kňaz, spisovateľ. Po predný predstaviteľ slovenského emancipačného hnutia, pozornosť venoval školstvu, zaujímal sa o prípravu kodifikácie štúrovskej slovenčiny. Venoval sa literárnej tvorbe, písal básne, beletrie, drámu aj publicistiku, poslovenčená verzia hymnickej piesne Hej, Slované, ješte naše slovenská ţeč žije sprevádzala rôzne podujatia štúrovcov a aj neskôr bola mimoriadne populárna. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 91 – 93.

²⁵⁶ **TOMKULIAK, Peter** (1838 Krivá – 1894 Zvolen): katolícky kňaz, publicista, angažoval sa ako kultúrny a osvetový pracovník, venoval sa hospodárskej a náboženskej osvete. Svoje príspevky publikoval vo viacerých periodikách. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 98.

²⁵⁷ **TRUCHLÝ, Andrej** (pseud. Sytniansky) (1841 Antol – 1916 Sása): katolícky kňaz, prekladateľ, spisovateľ, niekoľko rokov viedol časopis Orol, organizátor ochotníckeho divadla a spevokolu v Banskej Štiavnici, vo vyššom veku sa venoval botanike. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 131 – 133.

²⁵⁸ **TVRDÝ, Peter** (1850 Žilina – 1935 Myjava): lexikograf, prekladateľ, jazykovedec, ovládal niekoľko jazykov, venoval sa tvorbe praktických slovníkov, zaslúžil sa o ustálenie normy spisovnej slovenčiny, bojoval proti prenikaniu bohemizmov do jazyka. Vytvoril Slovenský frazeologický slovník (1931), prekladal do slovenčiny diela klasikov ruskej literatúry. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 158 – 159.

²⁵⁹ **TVRDÝ, Štefan** (1788 Žilina – 1862 Bytča): katolícky kňaz a hodnostár, stúpenec štúrovskej slovenčiny, finančne podporoval slovenských študentov z chudobných pomerov. Venoval sa napríklad aj osvete, organizoval spolky miernosti. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 160.

²⁶⁰ **URAM-PODTATRANSKÝ, Rehor (Gregor)** (1846 Liptovský Mikuláš – 1924 Košice): spisovateľ, pedagóg, venoval sa aj publicistike. Neobišiel ani tvorbu pre deti, krátko redigoval časopis Priateľ dietok. Autor viacerých učebníčkov, slabikárov a čítaniek, aktívne sa zaujímal o stav škol-

246. Urbánek František²⁶¹
 247. Valaský Pavol²⁶²
 248. Valášik Ján²⁶³
 249. Vanoch Adam²⁶⁴
 250. Veselovský František²⁶⁵
 251. Viktorín Jozef²⁶⁶
 252. Wagner Ján²⁶⁷
 253. Wagner Karol²⁶⁸
 254. Zachej Samuel²⁶⁹
-

stva a aktivizoval sa aj v učiteľských stavovských organizáciách. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 179 – 180.

²⁶¹ URBÁNEK, František (1790 Banská Štiavnica – 1880 Bratislava): katolícky cirkevný hodnostár, ovocinár, praktický pestovateľ, autor práce o šľachtení ovocných druhov. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 185 – 186.

²⁶² VALASKÝ, Pavol (1742 Baďan – 1824 Jelšava): evanjelický kňaz, historik. Zameriaval sa najmä na dejiny literatúry, kultúry a cirkvi. Ovládal niekoľko jazykov. Jeho historické práce ocenili aj nasledovníci. Okrem politických aspektov sa venoval aj dejinám kultúry. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 208 – 209.

²⁶³ Pravdepodobne: VALAŠÍK, Ján (1719 Kolačno – 1768 Bôrka) katolícky kňaz, prekladateľ, z maďarčiny do slovenčiny preložil životopisy svätých, využil kultúrnu západoslovenčinu. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 210 – 211.

²⁶⁴ VANOCH, Adam (1776 Svederník – 1849 Svederník): písal výlučne po latinsky, prevažne sa zameriaval na poéziu, publikoval v dobových časopisoch. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 228.

²⁶⁵ VESELOVSKÝ, František (1845 Liptovská Lužná – 1917 Trnava): pôsobil ako advokát v Trnave, v r. 1901 – 1905 poslanec v uhorskom sneme za senický volebný okres, aktívny národný a osvetový pracovník, venoval sa publicistike a publikoval v dobovej tlači. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 266.

²⁶⁶ VIKTORIN, Jozef Karol (1822 Zavar – 1874 Budapešť) katolícky kňaz, vydavateľ, publicista, spolupracoval so štúrovčami, sám bol literárne činný, zaujímal sa o ruskú literatúru, organizátor a finančný podporovateľ národných podujatí. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 280 – 281.

²⁶⁷ WAGNER, Ján Alojz (1864 Slovenské Pravno – 1930 Bratislava): publicista, popularizátor prírodných vied, zaujímal sa najmä o meteorológiu a astronómiu, v novinách a časopisoch publikoval články, patril k priekopníkom dejín vedy a techniky na Slovensku. Bol aj odborníkom v poisťovníctve i členom viacerých spolkov. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 333.

²⁶⁸ WAGNER, Karol (1732 Zborov – 1790 Sibiu, Rumunsko): historik, učiteľ, príslušník jezuitskej rehole, misionár na viacerých miestach, od roku 1777 kustód univerzitnej knižnice a učiteľ pomocných vied historických na Univerzite v Budíne. Ako historik sa zameriaval na výskum dejín Uhorska a genealógiu. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 334.

WAGNER, Karol (1830 Ocna Sugatag, Rumunsko – 1879 Budapešť): lesnícky odborník, učiteľ. Študoval na lesníckom odbore Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici, v rokoch 1867 – 1871 na rovnakej škole pôsobil ako profesor lesníctva, nasledujúce roky strávil ako vedúci lesníckeho odboru na ministerstve financií v Budapešti. V tejto pozícii pripravil prvý súborný lesný zákon z roku 1879. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 334 – 335.

²⁶⁹ ZACHEJ, Samuel (1841 Mýto pod Ďumbierom – 1918 Sofia): popredná osobnosť národnopolitickeho hnutia, publicista, osvetový pracovník, pôsobil ako učiteľ v Kláštore pod Znievom. Od roku 1880 žil trvalo v Sofii, kde sa stal zakladateľom krajanského spolku v Bulharsku – Slovanskej besedy. Venoval sa novinárskej a osvetovej činnosti. Patril k významným publicistom v čase narastajúceho maďarizačného tlaku. Neskôr mu v Bulharsku vyšla práca o minulosti a prítomnosti Slovákov, z bulharčiny aj prekladal. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 396 – 397.

- 255. Zaymus Gabriel²⁷⁰
- 256. Zaymus Romuald²⁷¹
- 257. Záborský Jonáš²⁷²
- 258. Záturecký Adolf²⁷³
- 259. Závodník Štefan²⁷⁴
- 260. Zechcenter-Laskomerský Gustáv²⁷⁵
- 261. Zoch Ctiboh²⁷⁶
- 262. Zoch Ivan²⁷⁷
- 263. Žaškovský František²⁷⁸

²⁷⁰ **ZAYMUS, Cyril Gabriel** (1843 Rajec – 1894 Levoča): študoval teológiu, filológiu, filozofiu, neskôr pôsobil ako katolícky kaplán, profesor na Gymnáziu v Kláštore pod Znievom. Už počas stredoškolských štúdií prejavil záujem o literárnu tvorbu, angažoval sa v študentských spolokoch. Patril k významným pedagógom poslednej tretiny 19. storočia, venoval sa tvorbe a úprave učebníc a metodických príručiek pre učiteľov. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 420.

²⁷¹ **ZAYMUS, Romuald** (1828 Rajec – 1902 Žilina-Bytčica): v roku 1850 bol vysvätený za katolíckeho kňaza, spoluzakladateľ Matice slovenskej, za svoju podporu národnopolitického hnutia bol opakovane perzekvovaný uhorskými orgánmi. Patril k popredným ľudovýchovným pracovníkom na Slovensku. Publicista, komentátor politických a spoločenských pomerov na Slovensku. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 420 – 421.

²⁷² **ZÁBORSKÝ, Jonáš** (1812 Záborie – 1876 Župčany): významný slovenský spisovateľ, historik, publicista, evanjelický, neskôr katolícky kňaz. Venoval sa písaniu poviedok aj dramatickej tvorbe, neobišiel ani literárnikritické práce. Je autorom syntetického diela *Dejiny kráľovstva uhorského od počiatkov do časov Žigmundových*. Medzi ním a štúrovčami existovali početné rozdiely, bol prívržencom kollárovskej slovanskej koncepcie. Spoluzakladateľ Matice slovenskej, účastník memorandového zhromaždenia. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 384 – 386.

²⁷³ **ZÁTURECKÝ, Adolf Vladimír** (1884 Slovenská Ľupča – 1958 Bratislava): popredný právnik, advokát, od roku 1936 prezident Najvyššieho súdu v Brne. Spolu s Emilem Stodolom spoluzakladateľ slovenskej právnickej terminológie. Venoval sa aj publicistike. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 414 – 415.

²⁷⁴ **ZÁVODNÍK, Štefan** (1813 Horná Poruba – 1885 Pružina): osvetový pracovník, katolícky kňaz. V r. 1848 – 1849 ušiel pred prenasledovaním z územia Slovenska, činný v spolku Tatrín, zástanca štúrovskej slovenčiny, účastník memorandového zhromaždenia, zakladajúci člen Spolku sv. Vojtecha. V oblasti ľudovýchovnej činnosti za zameriaval predovšetkým na včelárstvo a ovocinárstvo. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 417 – 418.

²⁷⁵ **ZECHENTER, Gustáv Kazimír** (pseud. Laskomerský) (1824 Banská Bystrica – 1908 Kremnica): študoval filozofiu, neskôr medicínu, aktívny predstaviteľ v memorandovom a matičnom období, účastník revolúcie v r. 1848 – 1849. Neskôr spoluzakladateľ Matice slovenskej. Venoval sa publicistickej a spisovateľskej činnosti, niektoré svoje diela sám ilustroval. Zaujímal sa aj o geologický a mineralogický výskum. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 425 – 427.

²⁷⁶ **ZOCH, Ctiboh** (1815 Veličná – 1865 Jasenová): aktívny činiteľ slovenského národného hnutia 19. storočia, evanjelický kňaz. Podporovateľ štúrovčov, aktívny člen spolku Tatrín, obranca štúrovskej slovenčiny, aktívny účastník revolúcie v r. 1848 – 1849, významne sa angažoval aj v memorandovom období. Venoval sa i historickému výskumu, najmä dejinám evanjelickej cirkvi. Významne sa zapísal do dejín knihovníctva. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 458 – 461.

²⁷⁷ **ZOCH, Ivan Branislav** (1843 Jasenová – 1921 Modra): pôsobil ako profesor na Gymnáziu v Revúcej, venoval sa viacerým vedným disciplínam, ale aj písaniu učebníc. Okrem prírodných vied sa zaujímal tiež o literárnu činnosť, prekladal z chorvátsky. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 463.

²⁷⁸ **ŽAŠKOVSKÝ, František** (1819 Dolný Kubín – 1887 Eger, Maďarsko): hudobný skladateľ, učiteľ,

264. Žello Ľudovít²⁷⁹

265. Žiak-Solický Izidor²⁸⁰

Štúdia je jedným z výstupov projektu VEGA č. 1/0615/15: Medzi politikou a každodennosťou. Zo života v Nitre v rokoch 1939-1945.

pôsobil ako profesor hudby na učiteľskom ústave v Jágri. Venoval sa chrámovej hudbe, publikoval aj niekoľko zborníkov piesní. Za svoje aktivity získal niekoľko ocenení. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 488 – 489.

²⁷⁹ **ŽELLO, Ľudovít** (1809 Banská Bystrica – 1873 Kiskőrös, Maďarsko): študoval na evanjelickom lýceu v Bratislave, takmer celý život zotrval v pozícii učiteľa v zmiešanom slovensko-maďarsko-nemeckom prostredí. Bol autorom niekoľkých básnických zbierok a vlastenecky ladených básní, bol i majiteľom cennej numizmatickej zbierky. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 493.

²⁸⁰ **ŽIAK, Izidor** (pseud. Izidor Žiak Somolický) (1863 Turčianske Teplice – 1918 Banská Bystrica): počas stredoškolských štúdií písal rôznorodé texty, za ktoré bol perzekvovaný zo strany uhorských orgánov. Aj neskôr sa venoval písaniu a bol považovaný za popredného literáta svojej doby. Pozri: Slovenský bibliografický slovník, ref. 250, s. 495.